

Kirkon ulkoasiain neuvoston toimintakertomus 2013

Toimintakertomus on hyväksytty kirkon ulkoasiain neuvoston kokouksessa 14.3.2014

ISSN 1797-1381
Kirkkohallitus 2014
Paino: Unigrafia 2014
Taitto: Emma Martikainen
Kannen kuvat: Kirkkohallitus, ulkoasiain osasto

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	7
---------------	---

1. Kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävä.....	8
---	---

2. Toimintaympäristö ja tapahtumat	9
--	---

2.1. Uskonnollisuus kasvaa ja monimuotoisuus lisääntyy	9
2.2. Muuttoliike ja monikulttuuristuminen	11
2.3. Ekumeeniset yhteydet.....	13
Kirkkojen maailmanneuvosto	14
Euroopan kirkkojen konferenssi.....	16
Luterilainen maailmanliitto.....	17
Suomen Ekumeeninen Neuvosto	18
Suomen lähetysneuvosto.....	18
Porvoon kirkkoyhteisö	18
Barentsin kirkkojen neuvosto	20
2.4. Ekumeeniset tapahtumat	20

3. Neuvoston kokoukset	23
------------------------------	----

Kirkkoliittojen yleiskokoukset.....	23
Kirkon edustaminen	24
Kirkon ulkomaanavun strategia ja säätiön hallitus	24
Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto.....	25
Jäsenmaksut ja erityisavustukset ekumeenisille järjestöille.....	25
Ulkomaasiain osaston toimintakertomusten ja -suunnitelmien käsittely.....	26
Lähetystyön perussopimus.....	26

4. Työalat ja toimikunnat.....27

4.1. Teologiset asiat.....	27
Valmistellut lausunnot.....	27
Tiedotus	28
Stipenditoiminta.....	28
Ystävyyssseurakuntatyö	29
4.2. Ulkосуomalaisyö	30
Yhteistyö sisarkirkkojen kanssa	30
Turistityö.....	33
Koulutus.....	33
Viestintä.....	34
Yhteistyö ja verkostoituminen.....	34
Kirkon ulkосуomalaisyön strategia.....	35
Työ Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa.....	35
4.3. Lähetystyö	36
Kirkon lähetysstrategian mukainen perussopimus	36
Seurakuntien ja hiippakuntien tukeminen ja koulutustoiminta	37
Julkaisutoiminta	38
Ekumeenisia ja uskontojenvälisiä yhteyksiä kotimaassa ja ulkomailla.....	39
Kirkon lähetysjärjestöjen toiminta	39
4.4. Kirkon Ulkomaanapu	40
Tehtävä.....	40
Strateginen työskentely	40

5. Neuvoston asettamat neuvottelukunnat ja työryhmät43

5.1. Neuvottelukunta Suomen helluntaiherätyksen kanssa.....	43
5.2. Neuvottelukunta Suomen Vapaakirkon kanssa	44
5.3. Yhteistyöryhmä Suomen Metodistikirkon sekä Finlands svenska metodistkyrkanin kanssa	45
5.4. Ekumeenisten yhteyksien työryhmä	46
5.5. Itä-Euroopan työryhmä.....	47
5.6. Kirkko ja islam -työryhmä.....	48
5.7. Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä.....	48
5.8. Kirkko ja juutalaisuus -työryhmä	49

Liitteet51

Kirkon ulkoasiain neuvoston kokoonpano 2013	51
Kirkon ulkoasiain neuvoston työjaoston kokoonpano 2013	52
Teologisten asiain toimikunta	52
Kirkon ulkosuomalaistyön toimikunta	52
Kirkon lähetystyön toimikunta	53
Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallitus	53
Neuvottelukunta Suomen helluntaiherätyksen kanssa	54
Neuvottelukunta Suomen Vapaakirkon kanssa	54
Yhteistyöryhmä Suomen Metodistikirkon sekä Finlands svenska metodistkyrkanin kanssa	54
Ekumeenisten yhteyksien työryhmä	54
Itä-Euroopan työryhmä	55
Kirkko ja islam -työryhmä	55
Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä	55
Kirkko ja juutalaisuus -työryhmä	56

Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston henkilökunta57

Johtajan toimisto	57
Teologisten asiain yksikkö	57
Ulkosuomalaistyön yksikkö	57
Kirkon lähetystyön keskus	57
Ulkosuomalaistyön työntekijät	57
Kirkkomme edustajat ekumeenisissa järjestöissä ja muissa yhteyksissä 2013	59
Kirkon edustaminen vuonna 2013	63

ESIPUHE

Ekumenia on kirkkojen välistä yhteistyötä ja kirkon näkyvän ykseyden edistämistä. Suomen evankelis-luterilainen kirkko toimii avoimesti ja aktiivisesti yhteistyössä toisten kirkkojen, kristillisten yhteisöjen ja ekumeenisten järjestöjen kanssa. Yhteisinä ekumeenisina aiheina ovat sekä periaatteelliset teologiset kysymykset että käytännön asiat.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on Luterilaisen maailmanliiton, Kirkkojen maailmanneuvoston ja Euroopan kirkkojen konferenssin perustajajäsen. Merkittävä osa kirkon kansainvälisestä ekumeenisesta toiminnasta toteutuu näiden järjestöjen puitteissa. Lisäksi kirkkomme osallistuu alueellisiin kirkkojenvälisiin verkostoihin, kuten Porvoon kirkkoyhteisöön ja Barentsin kirkkojen neuvostoon sekä käy kahdenvälisiä oppikeskusteluja muiden kirkkojen kanssa. Keskeinen asema kirkkomme kansainvälisessä työssä on myös kirkollisilla järjestöillä, erityisesti kirkon lähetysjärjestöillä ja Kirkon ulkomaanavulla.

Ekumenialla on pitkät perinteet myös kotimaassa ja sen merkitys kasvaa eri tunnustuskuntiin kuuluvien kristittyjen määrän lisääntyessä nopeasti maahanmuuton seurauksena. Kirkkomme on ekumeenisesti aktiivinen myös kotimaassa. Keskeinen yhteistyöverkosto kirkkojen välillä on Suomen Ekumeeninen Neuvosto. Myös kotimaassa käydään oppikeskusteluja useiden kirkkojen kanssa. Tavoitteena on oppia toisiltaan, etsiä sitä mikä yhdistää ja toimia yhteisten kristillisten päämäärien hyväksi.

Muiden uskontojen läsnäolo Suomessa on huomattavasti lisääntynyt. Samalla uskontojen välisen vuoropuhelun ja yhteistyön merkitys on kasvanut ja tämän kehityksen voidaan ennakoita jatkuvan.

Kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojenvälisiin järjestöihin päätää kirkolliskokous. Näiden asioiden valmistelua ja hoitoa varten kirkolliskokous on asettanut Kirkon ulkoasiain neuvoston. Kirkon ulkoasiain neuvosto esittää seuraavilla sivuilla kirkolliskokoukselle kertomuksen toiminnastaan vuonna 2013. Sen ohjauksessa toimivan Kirkon ulkoasiain osaston suppea toimintakertomus sisältyy Kirkkohallituksen toimintakertomukseen, tässä kertomuksessa käsitellään laajemmin myös Kirkon ulkoasiain osaston toimintaa.

Helsingissä 14. maaliskuuta 2014

Kari Mäkinen
Turun ja Suomen arkkipiispa
Kirkon ulkoasiain neuvoston puheenjohtaja

Kimmo Kääriäinen
kirkkoneuvos
Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston johtaja

1. KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTON TEHTÄVÄ

Kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävänä on hoitaa kirkon suhteita muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojenvälisiin järjestöihin ja päättää yhdessä arkkipiispan kanssa kirkon edustamisesta näissä asioissa ja johtaa ulkoasiain osaston toimintaa. Kirkolliskokous valitsee arkkipiispan puheenjohtajaksi toimivan kirkon ulkoasiain neuvoston, johon valitaan neljäksi vuodeksi kymmenen jäsentä sekä kullekin henkilökohtainen varajäsen.

Kirkkohallituksen ohjesäännön mukaan kirkon ulkoasiain neuvoston tehtävänä on:

1. hoitaa kirkon suhteita muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojenvälisiin järjestöihin ja päättää yhdessä arkkipiispan kanssa kirkkojärjestyksen 20 luvun 7. §:n 2 momentin mukaisesti kirkon edustamisesta näissä asioissa;
2. johtaa ulkoasiain osaston toimintaa; ja
3. valita Kirkon Ulkomaanavun Säätiön hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet. (Kirkkohallituksen ohjesääntö 19. §)

Kirkon ulkoasiain neuvosto asettaa keskuudestaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan työjaoston, johon se valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan sekä kolme muuta jäsentä. Näiden varajäseninä toimivat heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. (21. §)

Työjaoston tehtävänä on:

1. kiireellisissä tapauksissa päättää kirkon edustamisesta yhdessä arkkipiispan kanssa;
2. päättää muista neuvoston työjaostolle siirtämisestä ja neuvostolle muutoin kuuluvista kiireellisistä asioista; sekä
3. valmistella tarvittaessa neuvostolle kuuluvia asioita.

Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston ”tehtävänä on hoitaa kirkon ekumeenisia suhteita ja niihin liittyviä teologisia asioita, vastata ulkomailla asuvien suomalaisten ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävästä kirkollisesta työstä, edistää kirkon ulkomaista ja kirkkojenvälistä avustustyötä sekä kirkon lähetystyötä ja kirkon lähetysjärjestöjen yhteistyötä.” (20. §)

Ulkoasiain osastossa on kolme yksikköä: teologiset asiat, ulkosuomalaistyö ja lähetystyön keskus sekä osastonjohtajan toimisto. Yksiköiden työtä ohjaavat ja tukevat neuvoston asettamat toimikunnat, jotka myös valmistelevat asioita neuvostolle. Ulkoasiain neuvoston alaisuudessa työskentelee lisäksi useita neuvottelukuntia ja työryhmiä.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TAPAHTUMAT

Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa tarkastellaan usein paikallisena kansankirkkona. Viime vuosina monet kirkon kannalta kielteiset tunnusluvut, kuten jäsenmäärän lasku, ovat olleet huomion kohteena. Samalla on esitetty ennusteita kristinuskon aseman jatkuvasta heikkenemisestä. Kehitys Suomessa, muissa pohjoismaissa ja eräissä muissa Euroopan valtioissa on kuitenkin vain osa kristinuskon piirissä tapahtuvasta muutoksesta. Kun kristikunnan kehitystä tarkastellaan maailmanlaajuisesti, kuva muuttuu: kristittyjen määrä on kasvanut ja kasvun ennustetaan jatkuvan edelleen. Kristinuskon painopiste on kuitenkin siirtynyt eteläiselle pallonpuoliskolle.

Globalisaatio (maapalloistuminen) on termi, jolla kuvataan viime vuosikymmenten aikana tapahtunutta maailmanlaajaa keskinäisen riippuvuuden ja keskinäisten yhteyksien lisääntymistä. Prosessilla on monia ulottuvuuksia: riippuvuus lisääntyy talouden, kulttuurin, informaation ja ympäristökysymysten alueella. Tämä kehitys vaikuttaa monin tavoin kirkkomme toimintaympäristöön. Yksi merkittävä ulottuvuus on muuttoliikkeen vilkastuminen ja siinä tapahtuneet painopisteiden muutokset. Suomesta muutetaan aiempaa harvemmin pysyvästi uuteen maahan; ulkomaille muutto on aiempaa lyhytkestoisempaa ja asuinmaat saattavat vaihtua tiheään tahtiin. Toinen muutos on siinä, että Suomi on muuttunut maahanmuuttomaaksi ja ulkomaan kansalaisten määrä on lyhyessä ajassa moninkertaistunut. Tämä on lisännyt muihin kristillisiin kirkkoihin ja muihin uskontoihin kuuluvien määrää Suomessa.

Kirkkomme on pitkään ollut aktiivinen kansainvälisissä suhteissaan. Viime vuosikymmenten muutokset uuden teknologian mukanaan tuomine mahdollisuuksineen ovat tuoneet maailman eri kolkilla asuvia ihmisiä lähemmäksi toisiaan. Tieto eri puolilla tapahtuvasta kehityksestä – niin hyvässä kuin pahassakin – välittyy reaaliajassa. Tämä haastaa kirkkoamme aktiiviseen kansainväliseen toimintaan ja vastuuseen sekä yhteistyöhön ja dialogiin muiden kirkkojen ja ekumeenisten järjestöjen kanssa voidaksemme yhdessä toteuttaa kirkon maailmanlaajaa tehtävää.

2.1. Uskonnollisuus kasvaa ja monimuotoisuus lisääntyy

Maailman uskonnollinen kenttä on monista nopeista muutoksista huolimatta säilynyt tilastollisten kuvausten mukaan viimeisen kymmenen vuoden aikana varsin vakaana. Kahden suurimman uskonnon, kristinuskon ja islamin, kannattajien prosentuaalinen määrä suhteessa koko maailman väestöön ei ole radikaalisti muuttunut. Näiden kahden uskonnon kannattajat muo-

dostavat edelleen yhdessä maailman väestön enemmistön. Maailmanlaajuisesti kristittyjen ja muslimien määrä jatkaa kasvamistaan.

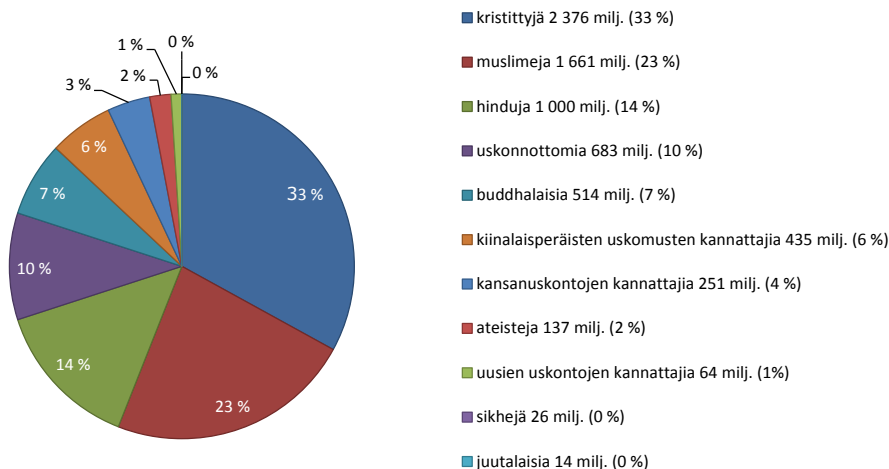
Kattavimpaa ja laajimpaa uskontotilastointia jo kolmenkymmenen vuoden ajan ovat tuottaneet ns. Barrettin tilastot. Niiden mukaan esimerkiksi vuonna 2007 maailman väestöstä kristityiksi laskettiin 33,2 % ja muslimiksi 20,6 %. Vuoden 2014 vastaavat luvut ovat 33 % ja 23 %. Viimeksi kuluneen runsaan sadan vuoden aikana muutoksen suunta on kuitenkin havaittavissa. Esimerkiksi vuonna 1900 kristittyjen määräksi arvioitiin 34,4 % ja muslimien määräksi 12,3 % maailman väestöstä. Muiden uskontojen kannattajien määrät jäävät kauaksi näiden kahden uskonnon kannattajien määristä. Juutalaisia arvioidaan tällä hetkellä olevan maailmassa 14 miljoona, mikä on 0,2 % maailman väestöstä.

Määrällisesti laskettuina kolmen suurimman uskonnollisen ryhmän kooksi on esitetty nämä luvut: kristittyjä on maailmassa tällä hetkellä 2,4 miljardia (koko maailman väkiluku on 7,2 miljardia), muslimia on 1,7 miljardia ja hinduja 1 miljardi.

Barrettin tilastojen mukaan uskonnottomia laskettiin vuonna 2007 olleen 11,9 % ja vuonna 2014 hieman alle 10 %. Sekä eri tilastojen että useiden missiologisten tutkimusten valossa näyttää siltä, että uskontojen kannattajien määrä kasvaa niin numeraalisesti kuin prosentuaalisesti, kun taas uskonnottomien määrä näyttää vähenevän. Tätä selittävät mm. kristittyjen ja muslimien sekä itsenäisten uskonnollisten ryhmien voimakas kasvu. Eurooppalaisesta näkökulmasta tarkastellen tulevaisuus vaikuttaa hieman toisenlaiselta. Kristillisistä kirkkoista perinteiset kirkkokunnat menettävät Euroopassa jäseniään ja kannatustaan, kun taas itsenäiset ja etnisesti korostuneet kristilliset yhteisöt kasvavat voimakkaasti. Samankaltaista vaihtelevuutta ilmenee uskontojen asemassa ja kannattajien määrissä eri maanosissa.

Barrettin tilastot antavat viitteitä kristillisten kirkkojen ja yhteisöjen jäsenten ja kannattajien muutoksista. Maanosista eniten kristittyjä on Latinalaisessa Amerikassa (562,5 miljoonaa). Kristittyjen määrä on siellä ollut nopeaa, ja nyt ensimmäistä kertaa kristittyjen määrä on ohittanut Euroopassa asuvien kristittyjen määrän (561 miljoonaa). Afrikassa arvioidaan tällä hetkellä olevan 520,1 miljoonaa kristittyä. Aasian kristittyjen määrä myös kasvaa, nyt 368,1 miljoonaa ja samoin kristittyjen määrä Pohjois-Amerikassa, nyt 229 miljoonaa. Tunnustuskunnista helluntailaisten ja karismaattisten kristittyjen määrä jatkaa kasvuaan. Uusimpien tilastojen mukaan tähän ryhmään kuuluu nyt 631 miljoonaa kristittyä, mutta karismaattisia ryhmiä löytyy käytännössä kaikista kirkkokunnista ja perinteisten kirkkokuntien ulkopuolelta.

Maailman uskonnot vuonna 2014

Lähde: *International Bulletin of Missionary Research*. Tammikuu 2014. Suomeksi toimittanut lähetysteologi Jaakko Rusama, Kirkon lähetystöyön keskus

2.2. Muuttoliike ja monikulttuuristuminen

Maahanmuutto Suomeen on 2000-luvun ilmiö, joka on muuttunut valtaosaltaan ulkomaalaisten muuttoliikkeeksi. Vielä 1980-luvun lopulla Suomen kansalaisten osuus maahanmuutosta oli kaksi kolmasosaa, mutta nykyisin vain joka kolmas maahanmuuttaja on Suomen kansalainen. Maahanmuuton kasvaessa, monikulttuurisuus on lisääntynyt ja maahanmuuttajien koulutus-, identiteetti- ja sopeutumiskysymykset tulleet osaksi suomalaista yhteiskuntaa.

Tilastokeskuksen vuoden 2013 ennakkotilaston mukaan ulkomailta muutti Suomeen 30 300 henkeä. Suomen kansalaisia maahanmuuttajista oli 7 860. Suurimmat maahanmuuttajaryhmät tulivat Venäjältä ja Virosta. Muuttovoitto kansainvälisestä muutosta oli 17 000 henkeä. Maahanmuuttoja oli 980 ja maastamuuttoja 550 vähemmän kuin edellisvuonna.

Suomeen tullut vieraskielinen väestö on kasvanut määrältään noin kaksinkertaiseksi kaikissa kieliryhmissä vuosien 2001–2011 aikana. Maahanmuuttajiin kuuluvat Suomeen tulleet

turvapaikanhakijat, pakolaiset, siirtolaiset, paluumuuttajat ja muut ulkomaalaiset. Yleisin maahanmuutosy on EU-perusteinen maahanmuutto (30 %), perhesiteet (28 %), työ (12 %) ja humanitäärinen syy (8 %).

Suomessa asuu noin 280 000 ulkomaista syntyperää olevaa henkilöä, mikä on 5,2 prosenttia koko väestöstä. Ensimmäisen polven eli ulkomailla syntyneitä heistä oli noin 240 000 henkilöä ja Suomessa syntyneitä eli toisen polven yli 40 000.

Euroopan maissa turvapaikanhakijoiden määrä on jatkanut nousuaan. Turvapaikkaa vuonna 2013 haki Suomesta 3 536 turvapaikanhakijaa, joista alaikäisiä ilman huoltajaa saapuneita oli 95. Myönteisiä turvapaikkapäätöksiä tehtiin erityisesti Irakista, Afganistanista ja Iranista tulleille pakolaisille. Suomessa pakolaisia on määrällisesti eniten entisen Jugoslavian maista, Somaliasta ja Irakista.

Monikulttuuristen perheiden lapset ja suomalaistaustaiset puoliset ovat sillonrakentaja-asemassa suomalaisessa vahvasti monikulttuuristuvassa yhteiskunnassa. Suomessa oli vuonna 2012 yhteensä yli 90 000 perhettä, joissa toinen tai kumpikin puoliso ovat vieraskielisiä. Tämä on 6,4 % kaikista perheistä.

Ulkomaalaisten määrän kasvusta huolimatta Suomessa asuu muihin läntisen Euroopan maihin verrattuna vähiten ulkomaalaisia. Suomen kymmenessä suurimmassa kaupungissa asuu lähes 65 prosenttia kaikista Suomessa asuvista ulkomaalaisista. Koko väestöön verrattuna maahanmuuttajien ikärakenne on nuorempi. Suurimmalla osalla ulkomaalaisista työnhakijoista on keskiasteen tai ylemmän perusasteen koulutus ja heidän osuutensa kaikista työnhakijoista noin kahdeksan prosenttia. Maahanmuuttajabarometri 2012 mukaan kotoutumisen kannalta tärkeimmiksi tekijöiksi koettiin työ, sopiva asunto, kielitaito, turvallisuus, terveyspalvelut sekä lasten pääsy kouluun. Pääsääntöisesti maahanmuuttajien elämänlaatu koettiin hyvänä, mutta samalla todettiin, että psyykkinen oireilu (traumakokemuksia, masennusta) oli huomattavasti yleisempää tutkimukseen osallistuneilla henkilöillä. Etnisten suhteiden neuvottelukunta (ETNO) haluaa kannustaa maahanmuuttajalapsia ja -nuoria osallistumaan harrastus- ja nuorisotoimintaan sekä vaikuttamistoimintaan. ETNO laati vuonna 2013 teesit, joilla halutaan ottaa kantaa kaikille avoimen nuoriso- ja harrastustoiminnan puolesta. Teesit on luotu herättämään keskustelua ja niillä pyritään tavoittamaan esimerkiksi kaupunkien nuorisotoimien, liikunta- ja kulttuuritoimien johtajia sekä nuorisopalveluiden suunnittelusta vastaavia tahoja. Myös järjestöillä ja uskonnollisilla yhdyskunnilla on tärkeä rooli harrastustoiminnan järjestämisessä.

Maahanmuutto on lisännyt eri uskontojen vaikutusta Suomessa. Erityisen nopeasti on kasvanut islaminuskoisten määrä. Heitä on yli 50 000. Noin kaksi kolmasosaa maahanmuuttajasta on kuitenkin kristittyjä. Tällä hetkellä maahanmuuttajista vain murto-osa päättyy kirkkomme jäseniksi: Suomessa asuvista vieraskielisistä ainoastaan runsaat seitsemän prosenttia kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Valtaosa maahanmuuttajista jättäytyy kokonaan rekisteröityneiden uskonnollisten yhdyskuntien ulkopuolelle.

Vaikka Suomi on edelleen yksi maailman luterilaisimpia maita, uskonnollinen kenttä on muuttunut nopeasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Kirkkoon kuuluvien osuus on laskenut. Muihin rekisteröityihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien osuudessa ei ole tapahtunut merkittävää muutosta, sen sijaan rekisteröityihin uskontokuntiin kuulumattomien osuus on kasvanut. Tässä joukossa on kuitenkin huomattava määrä niitä, jotka kuuluvat erityyppisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Suomen uskonnollista tarjontaa voidaan pitää hyvin laajana. Kir-

kon tutkimuskeskuksen ylläpitämän uskonnot.fi -tietokannan mukaan Suomessa oli vuoden 2013 lopussa yli tuhat uskonnollista liikettä.

Uskontojen välisen vuoropuhelun ja yhteistyön merkitys on lisääntynyt ja tämän kehityksen voidaan ennakoida jatkuvan. Tässä kontekstissa USKOT -foorumin toiminta oli merkityksellistä. Perustajajäseninä olivat kolmen monoteistisen uskonnon, kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden yhteisöt. Sääntöjensä mukaan foorumi toimii yhteiskuntarauhan vaalimiseksi ja tarvittaessa yhteistyössä myös muiden uskonnollisten yhteisöjen kanssa.

Muuttoliike on vilkasta myös Suomen rajojen ulkopuolelle. Suomesta ulkomaille muutti 13 300 henkeä, joista Suomen kansalaisia 9 280. Väestörekisterikeskuksen poissaolevaa väestöä koskevan rekisterin mukaan ulkomailla asuvien äänioikeutettujen Suomen kansalaisten määrä vuonna 2012 oli noin 230 468. Heistä kirkon jäseniä on 82 prosenttia.

Siirtolaisuusinstituutin arvioiden mukaan ulkomailla asuu Suomessa syntyneitä ensimmäisen polven ulkosuomalaisia noin 300 000 ja ensimmäisen ja toisen polven ulkosuomalaisia yhteensä noin 600 000. Kun mukaan lasketaan arviot kolmannen ja sitä useamman polven ulkosuomalaisista, ulkosuomalaisten määrä nousee noin 1,3 miljoonaan. Näistä asuu Yhdysvalloissa noin 660 000, Kanadassa noin 131 000 ja Ruotsissa noin 450 000 Suomessa syntynyttä henkilöä tai heidän jälkeläisiään. Suomesta muutetaan eniten Ruotsiin, Isoon-Britanniaan ja Yhdysvaltoihin. Ruotsin suurin maahanmuuttajaryhmä on suomalaiset.

Tämän päivän siirtolaisuus on usein tilapäistä, eläkeläiset viettävät osan vuodesta ulkomailla ja monet nuoret aikuiset lähtevät ulkomaille hankkimaan työkokemusta, mutta palaavat myöhemmin takaisin kotimaahan. Maastamuuttajat ovat nykyisin enimmäkseen pitkälle koulutettua väkeä, jotka ainakin aluksi lähtevät ulkomaille vain määräajaksi. Opiskelu, kielitaidon kartuttaminen, urakehitys, uusien elämäkokemusten hankkiminen ja ihmissuhteet ovat muuton syinä ohittaneet toimeentuloon liittyvät motiivit. Osa eläkeläisistä asuu toisessa maassa vain osan vuodesta. He ovat niin sanottuja kausisiirtolaisia. Erityisesti kausimuuttajia on Espanjassa ja Thaimaassa. Elintason nousun ja eläkeläisten määrän kasvun myötä kausisiirtolaisten määrä tulee lisääntymään.

Ulkosuomalaisia yhdistävä piirre on lähinnä tietoisuus suomalaisesta taustasta ja juurista sekä pyrkimys suomalaisen identiteetin säilyttämiseen sekä lisäksi tarve pitää yllä yhteyksiä Suomeen asuinmaasta, sukupolvesta ja poliittisesta katsantokannasta riippumatta

2.3. Ekumeeniset yhteydet

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on Luterilaisen maailmanliiton, Kirkkojen maailmanneuvoston ja Euroopan kirkkojen konferenssin perustajajäsen. Merkittävä osa kirkon kansainvälisestä ekumeenisesta toiminnasta toteutuu näiden järjestöjen puitteissa. Lisäksi kirkkomme osallistuu alueellisiin kirkkojenvälisiin verkostoihin.

Kirkkojen maailmanneuvosto

Kansainvälisistä ekumeenisista järjestöistä kattavin ja tärkein on Kirkkojen maailmanneuvosto (KMN). Se on perustettu vuonna 1948. Baasiksensa eli jäsenyyssperustansa mukaan KMN "on niiden kirkkojen yhteys, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapah-tajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumus-taan yhden Jumalan, Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi." KMN käsittää yli 110 maassa 345 ortodoksista, anglikaanista, luterilaista, reformoitua, metodistista, baptistista, yhdistynyttä ja yhdistyvää kirkkoa ja kristillistä yhteisöä, jotka edustavat 560 miljoonaa kristittyä eli vajaat 25 % kristityistä. Suurin osa kirkoista on nykyään ns. etelän kirkkoja.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on yksi KMN:n perustajajäsenistä ja edelleen yksi sen aktiivisimmista jäsenkirkoista. Noin seitsemän vuoden välein järjestettävä yleiskokous on järjestön pääkokoontuminen. Kirkkomme delegaatio osallistui Etelä-Korean Busanissa loka-marraskuun taitteessa 10. yleiskokoukseen, jonka teema oli "Elämän Jumala, johdata meidät oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan". Kokoukseen osallistui noin 3 000 kirkkojen ja partneri-organisaatioiden edustajaa lähes kaikista kristillisistä kirkoista joka puolelta maailmaa. Lisäksi mukana oli suuri määrä Korean kirkkojen edustajia. Osallistujista varsinaisia delegaatteja oli lähes 800.

Yleiskokous on KMN:n ylin hallintoelin. Sillä on valtuutus arvioida KMN:n työskentelyä, määritellä neuvoston yleiset toimintaperiaatteet, antaa julkilausumia ja valita uusi keskuskomitea. Yleiskokous on myös ainoa toimielin, joka voi muuttaa KMN:n peruskirjaa. Yleiskokous on myös laajin olemassa oleva säännöllinen ekumeeninen kokoontuminen. Se kokoaa yhteen kirkkojen ja kumppanijärjestöjen muodostaman maailmanlaajan ekumeenisen liikkeen. Kokoontuminen tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden ekumeeniselle liikkeelle syventää näkyvää ykseyttä ja yhteistä todistusta uskosta sekä nostaa esiin yhteisiä sosiaalieettisiä huolenaiheita.

KMN:n yleiskokous järjestettiin nyt ensimmäistä kertaa Kaakkois-Aasiassa. Edellytyksenä sen onnistuneelle toteutumiselle oli lukuisten eteläkorealaisten kirkkojen osallistuminen yleiskokouksen järjestelyihin. Monien KMN:n jäsenkirkkojen lisäksi myös esimerkiksi helluntailaiset osallistuivat yleiskokouksen järjestämiseen. Kristilliset kirkot ovat kasvaneet nopeasti Etelä-Koreassa. Protestanttien kasvutahti on nykyisin taitunut, mutta roomalaiskatolisten määrä jatkaa kasvuaan. Noin neljännes väestöstä on kristittyjä. Moniuskontoisena maana Etelä-Korea tarjosi samalla hyvät puitteet uskontojen väliselle dialogille, mikä näkyi yleiskokouksen ohjelmassa. Yleiskokouksen teema sopi erityisen hyvin juuri Korean tilanteeseen: "God of life, lead us to justice and peace". Jakautuneen Korean konteksti tuli monella tavalla esille yleiskokouksessa niin täysistunto-ohjelmissa, ekumeenisissa keskusteluissa kuin työpajoissa.

Yleiskokouksen pääteemaan liittyen ohjelmassa oli kymmeniä tilaisuuksia. Rukous aloitti ja lopetti jokaisen päivän. Päivittäiset raamattutunnit liittyivät yleiskokouksen teemaan. Päivän tekstit keskittyivät niihin raamatunkohtiin, joissa ihmishenkeä uhattiin, mutta joissa rauha ja oikeus lopulta voittivat.

Yleiskokouksessa oli kuusi temaattista täysistuntoa. Ne keskittyivät Aasian tilanteeseen, lähetykseen, ykseyteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Ne toivat esille niitä globaaleja haasteita, joita kirkkojen tulee yhdessä kohdata, sekä sitä miten ekumeeninen liike voi yhdes-sä tarttua näihin haasteisiin.

*Kirkkojen maailmanneuvoston 10. yleiskokous Busanissa
Kuvat: Kirkkohallitus, ulkoasiain osasto*

Ekumeeniset keskustelut (21 teemasta) keskittyivät erilaisiin yleiskokouksen yleistee-
maan liittyviin aiheisiin. Neljä 90 minuutin mittaista istuntoa tarjosivat mahdollisuuden sy-
vällisemmälle paneutumiselle eri aiheisiin. Niiden pohjalta laadittuja raportteja hyödynnettiin
komitean laatiessa suosituksia KMN:n tulevaa ohjelmatyöskentelyä varten sekä tarkennet-
taessa näitä ohjelmia yleiskokouksen jälkeen. Osa temaattisesta työskentelystä toteutettiin
työpajoissa (kor. madang). Niihin kuului muun muassa esitelmää, näyttelyä, erityistilaisuuksia,
musiikkiesityksiä ja keskusteluja. Ne tarjosivat myös eri kirkkoille ja kirkollisille järjestöille
mahdollisuuden kertoa toiminnastaan.

Kaksi päivää ennen yleiskokousta järjestettiin erilaisia esikokouksia yhteisyyden rakenta-
miseksi ja osallistujien valmistautumista varten. Naisille ja miehille oli omat esikokouksensa,
samoin nuorille, alkuperäiskansojen edustajille ja ekumeeniselle vammaisia edustavalle ver-
kostolle (Ecumenical Disability Advocates Network, EDAN). Global Ecumenical Theological
Institute (GETI) aloitti kokoontumisensa Soulessa ja jatkoi sitä Busanissa.

Useat komiteat kokoontuivat yleiskokouksen aikana. Niiden jäsenet valittiin delegaattien
joukosta; komiteatyöskentely merkitsi valituille delegaateille huomattavaa lisätyötä – ja samal-
la mahdollisuutta vaikuttaa KMN:n tuleviin linjauksiin, julkilausumiin ja henkilövalintoihin.

Yleiskokousten välillä päätösvaltaa käyttää 150-jäseninen keskuskomitea. KMN:n toimin-
taa ja taloutta ohjaa 20-jäseninen hallitus (eksekutiivikomitea). Keskuskomitean ja hallituksen
puheenjohtajaksi valittiin ensimmäistä kertaa nainen ja afrikkalainen, kenialainen anglikaani-
kirkon edustaja teologian tohtori *Agnes Abuom*. Euroopan alueen puheenjohtajaksi (presiden-
tiksi) valittiin Ruotsin kirkon arkkipiispa *Anders Wejryd*. Puheenjohtajia on kaikkiaan kahdek-
san eri maanosista ja alueilta. Piispa *Simo Peura* valittiin jatkokaudelle keskuskomiteaan. Kausi
kestää kahdeksan vuotta. Pohjoismaiden ja Baltian kirkkoilla on keskuskomiteassa yhteensä
kahdeksan paikkaa. Suomesta keskuskomitean jäseneksi valittiin lisäksi ortodoksikirkon
edustajana TT *Pekka Metso*. Piispa *Peura* valittiin myös Pohjoismaiden ja Baltian kirkkojen
yhteisenä ehdokkaana KMN:n hallitukseen.

Kirkkomme sai kokonsa perusteella nimetä kolme delegaattia yleiskokoukseen. Lisäksi
oli mahdollista hakea keskuskomitealta oikeutta lisädelegatin lähettämiseksi, jos delegaatti

edustaisi jotain erikseen mainituista vähemmistöryhmistä. Kirkkomme anoi oikeutta alkupe-
räiskansojen edustajan lähettämiseen ja keskuskomitea myönsi oikeuden yhteen lisädelegaati-
tiin. Kirkollamme oli ensi kertaa saamelaisedustaja yleiskokouksessa. Delegaation johtajana
toimi piispa *Simo Peura*.

Euroopan kirkkojen konferenssi

Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) on vuonna 1959 perustettu Euroopan ortodoksisten, anglikaanisten, luterilaisten ja protestanttisten kirkkojen ekumeeninen yhteistyöelin, jolla on 125 jäsenkirkkoa sekä 19 kumppanuusorganisaatiota. Se on yksi kahdeksasta alueellisesta kirkkojen konferenssista maailmassa. Järjestön perussäännön mukaan "Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) on niiden kirkkojen ekumeeninen yhteys Euroopassa, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, ja Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi".

EKK:n ylin päättävä, tavallisesti kuuden vuoden välein järjestettävä yleiskokous, kokoon-
tui nyt poikkeuksellisesti neljän vuoden kuluttua edellisestä vuoden 2009 Lyonin yleiskoko-
uksesta. Kokous pidettiin Budapestissa heinäkuussa 2013 teemalla "Ja mitä te nyt odotatte"
– EKK ja sen missio muuttuvassa Euroopassa. Aikaistettuun ajankohtaan oli syynä se, että oli
määrä saada hyväksytyksi järjestölle uusi perussääntö eli konstituutio kattavan uudistuksen
toteuttamiseksi organisaatiossa. EKK on muiden 1900-luvun kansainvälisten instituutioiden
tavoin ollut käymistilassa viime vuosikymmeninä. Se on myös hakenut uudella tapaa paik-
kaansa kylmän sodan jälkeisessä maailmassa, jossa uudet vastakkainasettelut ovat nousseet
esiin myös Euroopassa.

Kirkkomme viisijäseninen delegaatio, jota johti arkkipiispa *Kari Mäkinen*, sekä virkamies-
neuvonantajat toimivat aktiivisesti järjestön ekumeeniselle identiteetille uskollisen, mutta
muuttuneissa olosuhteissa järjestön toimintakulttuuria selkeyttävän perussäännön hyväksy-
miseksi. Verkostoiduimme erityisesti Pohjoismaiden, Englannin ja Saksan kirkkojen kanssa.
Kokouksen keskeinen sisältö oli juuri työskentely perussäännön uudistamisen parissa. Se
muodostaa pohjan organisaation uudistamiselle tuoreutetun vision ja mission pohjalta. Jär-
jestön käytännön työstä keskeisen osan aiemmin tehneet komissiot poistuvat, ja Brysseliin
vuoden 2015 alusta lukien toimintansa keskittävän sihteeristön työ organisoidaan ohjelma-
perusteisesti. Uusi missio pitää sisällään kirkkojen ekumeenisen tehtävän ja EKK:n vanhojen
komissioiden tekemän työn perusasiat: ykseys, todistus ja palvelu sekä vaikuttamistoiminta
EU:ssa ja Euroopan neuvostossa yhteistyössä etenkin roomalaiskatolisen kirkon ja KMN:n
kanssa.

Aiemman keskuskomitean, uuden perussäännön mukaisesti hallintoneuvoston, jäsenmää-
rä puolittui 40:stä 20:een. Kirkkomme ehdokas professori *Aila Lauha* tuli valituksi hallinto-
neuvoston jäseneksi toimikaudelle eli seuraavaan yleiskokoukseen asti vuonna 2018. Uuden
konstituution ja organisaation toimeenpanossa on vielä paljon työtä ja keskusteltavaa.

Luterilainen maailmanliitto

Luterilaisia kristittyjä on maailmassa tällä hetkellä vajaat 75 miljoonaa. Suurin osa heistä kuuluu Luterilaisen maailmanliiton (LML) jäsenkirkkoihin, joita on 79 maassa tällä hetkellä 142; kirkkoissa on yli 70 miljoonaa jäsentä. Vuonna 1947 Lundissa perustetun LML:n jäsenkirkot ”tunnustavat kolmiyhteisen Jumalan, ovat yksimielisiä Jumalan sanan julistuksesta ja ovat alttarin ja saarnatuolin yhteydessä keskenään. LML tunnustaa yhden, pyhän, katolisen ja apostolisen kirkon ja on sitoutunut palvelemaan kristittyjen ykseyttä kautta maailman”. LML:n virallinen nimi korostaa kirkkoliiton läheistä keskinäistä yhteyttä: Luterilainen maailmanliitto – kirkkojen kommuunio.

LML:n suurin jäsenkirkko on jäsenmenetyksistään huolimatta Ruotsin kirkko (6,6 miljoonaa jäsentä). Nopeasti kasvavia ovat toiseksi suurin jäsenkirkko Etiopian Mekane Yesus -kirkko (5,9 miljoonaa jäsentä) ja Tansanian evankelis-luterilainen kirkko (5,8 miljoonaa jäsentä). Muita suuria jäsenkirkkoja ovat mm. Amerikan evankelis-luterilainen kirkko, Tanskan kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko ja Norjan kirkko.

Kirkkomme edustaja LML:n neuvostossa oli vuoteen 2013 asti kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*, ja yhtenä neuvoston neuvonantajista toimii piispa *Matti Repo*. Teologian ja julkisen todistuksen osaston johtajana sekä ekumeenisten asiain apulaispääsihteerinä on *Kaisamari Hintikka*.

Vuonna 2013 Genevessä Sveitsissä kokoontunut Luterilaisen maailmanliiton neuvosto keskusteli mm. välikirkosta Etiopian Mekane Yesus-kirkon ja Amerikan luterilaisen kirkon sekä Ruotsin kirkon välillä, otti vastaan reformaation 500-vuotismerkkivuoden vieton suunnittelutyöryhmän raportin, päätti vuoden 2017 yleiskokouksen tapahtumapaikasta (Windhoek Namibiassa) ja asetti suunnittelukomitean sekä otti vastaan luterilais-katolisen dialogiraportin ”From Conflict to Communion” (Vastakkainasettelusta yhteyteen).

Kolmen kirkon välikirkkoa käsiteltiin suljetussa istunnossa sekä kolmessa johtoryhmän neuvonpidossa, jossa muotoiltiin neuvoston yhteinen viesti ”Claiming the Gift of Communion in a Fragmented World” (Yhteyden lahja pirstaleisessa maailmassa). Reformaation 500-vuotismerkkivuoden pääteemaksi tuli sama kuin vuoden 2017 yleiskokouksen teema ”Liberated by God’s Grace” (Jumalan armon vapauttama). Neuvosto myös hyväksyi uskonnollisille johtajille tarkoitetun, yhteistyössä YK:n kanssa laaditun asiakirjan ”Welcoming the Stranger: Affirmations for Faith Leaders” (Muukalaisen toivottaminen tervetulleeksi: suuntaviivoja uskonnollisille johtajille).

Toinen luterilaisten kirkkojen kansainvälinen yhteenliittymä on Kansainvälinen luterilainen neuvosto (International Lutheran Council, ILC). Se on vuonna 1993 organisoitu tunnuksellisten luterilaisten kirkkojen yhteenliittymä. Siihen kuuluu 30 jäsenkirkkoa eri puolilta maailmaa. Suurin ja vaikutusvaltaisin jäsenkirkko on amerikkalainen luterilainen kirkko Missouri-synodi, jolla on noin 2,5 miljoonaa jäsentä. ILC:n jäsenkirkkoista 12 on myös LML:n jäseniä. LML ja ILC pitävät keskenään säännöllisesti yhteyttä ja vaihtavat informaatiota.

Suomen Ekumeeninen Neuvosto

KMN:n jäsenyysperusta eli baasis on teologis-ekumeenisena lähtökohtana myös Suomen Ekumeenisen Neuvoston itseymmärrykselle: "Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN) on kirkkojen ja kristillisten yhteisöjen yhteistyöelin. Jäseniksi voidaan hyväksyä yhteisöjä, jotka tunnustavat Herran Jeesuksen Jumalaksi ja Vapahtajaksi Raamatun mukaan ja jotka sen vuoksi pyrkivät yhdessä täyttämään yhteistä kutsumustaan yhden Jumalan, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen kunniaksi." Neuvostoon kuuluu tällä hetkellä 11 jäsenkirkkoa ja 5 tarkkailijakirkkoa sekä 19 kumppanuusjärjestöä.

Neuvoston puheenjohtaja on Helsingin katolinen piispa *Teemu Sippo* ja pääsihteeri ortodoksi-isä *Heikki Huttunen*. Suomen Ekumeeninen Neuvosto koordinoi ekumeenisen rukousviikon viettoja sekä suunnittelee, koordinoi ja tuottaa materiaalia ekumeenisen vastuuviikon toteuttamista varten eri kirkkoissa ja niiden seurakunnissa. Se myös jakaa tunnustuksen vuoden ekumeenisesta teosta. Neuvoston jaostot järjestävät ekumeenisia tapahtumia ja tuottavat materiaalia yleisesti käytettäväksi. Neuvosto on jäsenkirkkojensa toimeksiannosta esittänyt kirkkojen ääntä kokoavia kannanottoja mm. turvapaikka-asioissa ja koulujen uskonnonopetuksen puolesta.

Suomen lähetysneuvosto

Merkittävä ekumeeninen elin on myös vuonna 1919 perustettu Suomen lähetysneuvosto (SLN), jossa on 31 jäsenyhteisöä. Sen puheenjohtaja on Medialähetysjärjestö Sanansaattajien ulkomaisen työn johtaja *Timo Reuhkala*. SLN:n tarkoituksena on edistää lähetystyötä tekevien yhteisöjen keskinäistä yhteyttä ja lähetysasiaa Suomessa. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi neuvosto: 1) hoitaa yhteyksiä jäsentensä kesken, 2) järjestää ajankohtaispäiviä ja seminaareja, 3) osallistuu Euroopan lähetysneuvostojen ja -allianssien yhteistyöhön, 4) hoitaa tarvittaessa jäsenjärjestöjensä yhteisiä asioita viranomaisten kanssa sekä 5) kokoaa ja julkaisee Suomen lähetystyötä koskevia tilastoja ja muuta sitä valaisevaa aineistoa.

Porvoon kirkkoyhteisö

Syksyllä 1992 valmistui ekumeeninen asiakirja Porvoon yhteinen julkilausuma, jonka tarkoituksena oli luoda kirkollinen yhteys Britannian ja Irlannin anglikaanisten kirkkojen sekä Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen välille. Lukuun ottamatta Tanskan ja Latvian luterilaisia kirkkoja mainittujen alueiden muut kirkot hyväksyivät julkilausumaan sisältyvän Porvoon julistuksen, jonka ne allekirjoittivat kolmessa juhlallisessa jumalanpalveluksessa syksyllä 1996. Myös Tanskan kirkko liittyi täysjäseneksi lokakuussa 2010.

Porvoon yhteinen julkilausuma luo siihen sisältyvään Porvoon julistukseen allekirjoituksellaan sitoutuneiden kirkkojen välille hyvin läheisen kirkollisen yhteyden. Yhteyden sisältö

käy ilmi Porvoon julistukseen sisältyvistä sitoumuksista. Porvoon julistuksen täytäntöönpanoprosessi on useissa kirkkoissa edelleen kesken esimerkiksi juridisten käytäntöjen harmonisoinnin osalta. Julistus menee pidemmälle kuin mikään muu ekumeeninen sopimuksemme, koska siinä sitoudutaan pitämään ”kaikkien kirkkojemme kastettuja jäseniä myös oman kirkkomme jäsenenä”.

Porvoon yhteisössä kehitetään erilaisia toimintamuotoja, joita koordinoi vuosittain koontuva Porvoon yhteydenpitoryhmä, jossa kirkkoamme edustaa teologian ja ekumenian johtava asiantuntija *Tomi Karttunen*. Ryhmä organisoi konsultaatioita eri teemoista (vuonna 2013 esimerkiksi kolmas konsultaatio diakonin virasta ja diakoniasta Dublinissa), teologisia konferensseja (vuonna 2012 Kööpenhaminassa teemana ”Sakramentit kirkon missiossa”), joka toinen vuosi järjestettävän priimasten (arkkipiispojen) ja johtavien piispojen kokouksen (lokakuussa 2013 Reykjavikissa) sekä yhteisön toiminnalle nelivuotiskauden suuntaviivat vahvistavan kirkonjohtajien kokouksen, joka oli viimeksi Ruotsin Sigtunassa vuonna 2010 ja järjestetään seuraavan kerran Yorkissa syyskuussa 2014. Konsultaatioiden pitäminen kirkkojen sisällä ja kirkkojen kesken myös vaikeista aiheista osoittaa, että kirkkoyhteisön kirkkojen keskinäinen luottamus ja avoimuus ovat kehittyneet varsin pitkälle.

Käytännön tasolla yhteistyö näkyy Suomessa ehtoollisyhteyden ja jäsenyyden sekä viran vastavuoroisen tunnustamisen pohjalta vaikkapa siinä, että luterilaiset papit ovat voineet osalltakaan anglikaanisista jumalanpalveluksista eri puolilla Suomea. Esimerkiksi Tampereella yhteistyö on jo varsin vakiintunutta ja kytkeytyy myös ystävyshiippakuntasuhteeseen Manchesterin hiippakuntaan. Kuluneena vuonna ystävyshiippakuntasiteet vahvistuivat Espoon ja Edinburghin hiippakuntien allekirjoitettua ystävyshiippakuntasopimuksen.

*Porvoon kirkkojen yhteydenpitoryhmä Islannissa lokakuussa 2013
Kuva: Islannin kirkko*

Barentsin kirkkojen neuvosto

Pohjoiskalotin hiippakunnilla on omat niitä yhdistävät erityispiirteensä. Pohjoinen ekumeeninen yhteys kattaa siten luontevasti myös koko Pohjoiskalotin alueen, jonne vuonna 1996 perustettiin Barentsin kirkkojen neuvosto. Neuvoston tehtävänä on edistää kirkkojen välistä ymmärrystä Barentsin alueella, edistää yhteyksiä ja yhteyttä alueen kirkkojen välillä, tarjota keskustelufoorumi alueen kirkkoille erilaisissa kirkollisissa asioissa sekä edistää alueen kouluttavien laitosten yhteistyötä.

Barentsin kirkkojen neuvostoon kuuluvat Oulun evankelis-luterilaisen hiippakunnan lisäksi Oulun ortodoksinen hiippakunta, Luulajan hiippakunta (Ruotsi), Nord-Hålogalandin ja Sör-Hålogalandin hiippakunnat (Norja), Arkangelin, Muurmanskin ja Petroskoin hiippakunnat (Venäjä). Murmanskin alueen ja Karjalan tasavallan luterilaisia edustaa Inkerin kirkko. Neuvoston virallisia kieliä ovat ruotsi ja venäjä.

Neuvoston toiminnassa ovat olleet esillä liturgiikan ja muiden teologisten teemojen lisäksi kirkkojen antama koulutus, sosiaaliset kysymykset, ympäristökysymykset sekä kysymys alkuperäiskansoista, erityisesti saamelaiden asemasta. Vuonna 2013 neuvosto järjesti muun muassa nuorten leirin ja oli mukana järjestämässä saamelaiden kirkkopäiviä Mo i Ranassa Norjassa. Neuvosto on toiminut aktiivisesti myös Barentsin alueneuvostossa, jossa sillä on tarkkailijajäsenyys.

2.4. Ekumeeniset tapahtumat

Pyhän Henrikin päivän matkaan Roomaan tammikuussa osallistuivat Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta delegaation johtajana arkkipiispa *Kari Mäkinen*, Suomen ortodoksisesta kirkosta arkkipiispa *Leo* ja Katolinen kirkko Suomessa piispa *Teemu Sippo* SCJ. Matkaan kuului Paavi Benedictus XVI:n yksityisvastaanotto, vierailu Paavillisen ykseyden neuvostossa ja useita ekumeenisia jumalanpalveluksia.

Helmikuussa Paavi Benedictus XVI ilmoitti eroavansa tehtävästään. Hänen seuraajakseen valittiin 13. maaliskuuta 2013 kardinaali *Jorge Mario Bergoglio*, joka otti paavina nimekseen Franciscus.

Luterilais-roomalaiskatolisen Ykseyskomission valmisteleva asiakirja "From Conflict to Communion" valmistui, ja Luterilaisen maailmanliiton neuvosto otti sen vastaan kesäkuuisessa kokouksessaan. Dokumentti on osa valmistautumisprosessia reformaation 500-vuotismerkivuoteen 2017. Asiakirjassa toivotaan, että luterilaiset ja roomalaiskatolilaiset viettäisivät yhdessä reformaation merkkivuotta ja katsoisivat enemmän sitä, mikä meitä yhdistää kuin sitä mikä erottaa sekä kehoitetaan pyrkimään konkreettisesti kohti kirkon näkyvää ykseyttä. Asiakirja julkistettiin myös suomeksi nimellä Vastakkainasettelusta yhteyteen.

Maaliskuussa järjestettiin Helsingissä Euroopan kirkkojen konsultaatio Kirkot yhdessä ihmisoikeuksien puolesta. Järjestelyissä toimivat yhteistyössä kirkkomme, Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) Kirkko ja yhteiskunta-komissio, Suomen ortodoksinen kirkko ja Suomen Ekumeeninen Neuvosto (SEN). Konsultaatio tarjosi tilaisuuden jatkaa ekumeenista keskus-

telua ihmisoikeuksien ymmärtämisestä kristinuskon valossa sekä edistää näin yhteistä työtä ihmisoikeuksien toteuttamiseksi. Kokouksen yhteydessä julkistettiin myös EKK:n ihmisoikeuskäsikirja.

Huhtikuussa järjestettiin Porvoon kirkkoyhteisön kolmas konsultaatio diakonaatista Dublinissa. Konsultaatiossa painottui aiempaan verrattuna diakonian käytännön todellisuus eri toimintaympäristöissä. Tähän vaikutti osaltaan Luterilaisen maailmanliiton (LML) ja Anglikaanisen kirkkoyhteisön viimeisin dialogiraportti "Diakonia in Context".

Euroopan kirkkojen konferenssin (EKK) yleiskokous pidettiin heinäkuussa Budapestissa. Yleiskokouksessa päätettiin kirkkoliiton perussäännön uudistamisesta. Kirkkomme valmistautui kokoukseen yhteispohjoismaisesti ja kävi valmistavia neuvotteluja yhteisen näkemyksen löytämiseksi uudistamisesta myös Englannin kirkon ja Saksan evankelisen kirkon kanssa.

LML:n eurooppalaisten alueiden kokous järjestettiin Helsingissä syyskuussa. Keskeisiin aihepiireihin kuului luterilais-katolisen dialogiasiakirjan "From Conflict to Communion" käsittely Euroopassa sekä yleensä reformaation 500-vuotismerkkivuoden vietto vuonna 2017. Käytiin lävitse myös LML:n uutta ohjeistusta sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä maailmanliiton toiminnassa sekä LML:n diakonia-projektin toteuttamista itäisessä Euroopassa.

Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokous (KMN) pidettiin loka-marraskuussa Busanissa Etelä-Koreassa. Kahden suuren yleiskokouksen osuinen samalle vuodelle edellytti ulkoasiain osastolta runsaasti ennakkovalmisteluja. KMN:n yleiskokouksessa käsiteltiin useita ekumeenisesti merkittäviä asiakirjoja, joilla tulee jatkossa olemaan huomattava merkitys globaalin ekumeenisen liikkeen toimintaan. Keskeisimmät näistä ovat Faith and Order -komission kirk-

Luterilaisen maailmanliiton eurooppalaisten alueiden kokous Kulttuurikeskus Sofiassa 1.10.2013

Kuva: Aarne Ormio

ko-opillinen lähentymisasiakirja "The Church: Towards a Common Vision" sekä lähetystä ja evankelointia käsittelevää nykykeskustelua kokoava asiakirja "Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes". Molemmat asiakirjat myös suomennettiin kuluneen vuoden aikana. KMN:n jäsenkirkkojen ulkopuolella olevia satoja miljoonia kristittyjä kokoava Maailmanlaaja kristillinen foorum (Global Christian Forum) oli vahvasti edustettuna yleiskokouksessa, mikä lisäsi kokouksen kattavuutta.

3. NEUVOSTON KOKOUKSET

Kirkon ulkoasiain neuvosto piti vuonna 2013 kuusi kokousta. Neuvosto hyväksyi ulkoasian osaston toimintaan liittyviä keskeisiä asiakirjoja, päätti kirkkomme edustamisesta lukuisissa kansainvälisissä toimitelmissä ja tapahtumissa, sekä linjasi ulkoasiain osaston toimintaa. Useassa kokouksessa käsiteltiin myös kansainvälisten kirkkoliittojen yleiskokouksiin liittyviä asioita, sillä sekä Kirkkojen maailmanneuvosto että Euroopan kirkkojen konferenssi järjestivät yleiskokouksensa vuonna 2013. Kokousten alussa ulkoasiain osaston johtaja esitti katsauksen ajankohtaisista neuvoston toimialaan liittyvistä asioista. Teemoina olivat Euroopan kirkkojen konferenssin uudistusprosessi, Venäjän ortodoksisen kirkon tilanne, yhteistyö Inkerin kirkon kanssa, Etiopian Mekane Yesus -kirkon ratkaisu katkaista suhteensa Ruotsin kirkkoon ja Amerikan evankelis-luterilaiseen kirkkoon, Kiinan kristittyjen tilanne sekä maahanmuuttajatyö.

Ulkoasiain neuvoston kesäseminaari pidettiin Turun kristillisellä opistolla elokuussa. Seminaariin osallistui neuvoston jäsenten ja varajäsenten lisäksi kirkkomme edustajia kansainvälisissä kirkkoliitoissa, KUN:n asettamien toimikuntien ja työryhmien jäseniä, sekä ulkoasian osaston henkilökunta. Seminaarin teemana oli KUN:n alaisten toimikuntien ja työryhmien työskentely, sekä niiden ja KUN:n välisen työn vahvistaminen. Seminaarissa käsiteltiin myös kirkkomme käymiä ekumeenisia dialogeja ja kansainvälisten kirkkoliittojen ajankohtaisia asioita, sekä KMN:n ykseyslausumaa ja Kirkko-dokumenttia.

Kirkkoliittojen yleiskokoukset

Ulkoasiain neuvosto oli antanut lausunnon Euroopan kirkkojen konferenssin uudistusprosessista vuonna 2012, mutta heinäkuussa 2013 pidettävään yleiskokoukseen liittyvät teemat olivat edelleen esillä kevään kokouksissa. Erityistä huomiota kiinnitettiin EKK:n toiminnan sisältöön, uuteen organisaatioon ja toiminnan rahoitus pohjaan. Kirkkomme sai mahdollisuuden lähettää yhden lisädelegaatin yleiskokoukseen. Valittavan tuli olla perehtynyt erityisesti Kirkko ja siirtolaisuus -komission tehtävälleen. Neuvosto nimesi delegaattiksi professori *Tuomas Martikaisen*, joka on yksi Suomen johtavia siirtolaisuuden tutkijoita. Neuvosto nimesi myös kirkkomme ehdokkaat EKK:n uuteen hallintoneuvostoon. Yleiskokous valitsi uuteen hallintoneuvostoon kirkkomme edustajaksi dekaani *Aila Lauhan*. Yleiskokouksen kautta saadun informaation pohjalta neuvoston oli mahdollista arvioida EKK:n rahoitusrakennetta ja suhteuttaa kirkkomme rahoitusosuus kokonaisuuteen.

Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokousta ja siihen liittyvää valmisteluprosessia käsiteltiin useassa kokouksessa. Neuvoston nimeämä delegaatio esitteli yleiskokoukseen liittyviä keskeisiä tavoitteita. Kirkkomme delegaatiota oli tarpeen muuttaa, jotta kirkollamme olisi ollut mahdollisuus saada edustaja KMN:n eksekutiivikomiteaan Pohjoismaiden ja Baltian luterilaisten kirkkojen yhteisellä mandaatilla. Piispa *Simo Peura* nimettiin varsinaiseksi delegaattiksi ja hänet valittiinkin yleiskokouksessa sekä KMN:n keskuskomiteaan että eksekutiivikomite-

aan. Neuvoston joulukuun kokouksessa arvioitiin yleiskokouksen tuloksia sekä linjattiin toimenpiteitä yleiskokouksen tulosten reseptiä varten.

Kirkon edustaminen

Neuvosto päätti toimintavuoden aikana lukuisista kirkon edustamiseen liittyvistä tehtävistä, kuten osallistumisesta kansainvälisten kirkkoliittojen yleiskokouksiin ja muihin ekumeenisiin tapahtumiin sekä eri kirkkojen kirkolliskokouksiin ja piispanvihkimyksiin sekä delegaatioista ekumeenisiin neuvotteluihin. Näitä päätöksiä koskevat yksityiskohtaisemmat tiedot on esitetty liiteosassa sivuilla 63–67.

Kirkon ulkomaanavun strategia ja säätöön hallitus

Kirkon ulkoasiain neuvosto käsittelee useissa kokouksissa Kirkon ulkomaanavun toimintaan liittyviä kysymyksiä. Vaikka ulkomaanapu on itsenäinen säätö, se korostaa kirkon omistajuutta toiminnassaan ja haluaa ottaa linjauksissaan huomioon kirkon näkökannat. Ulkomaanavun toiminnanjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus ulkoasiain neuvoston kokouksissa.

Neuvosto käsittelee ulkomaanavun vuosien 2013–2016 strategiaa ja sen keskeisiä painotuksia. Uuden strategian myötä KUA:n toimintatavassa on tapahtunut merkittävä muutos: ennen KUA oli enimmänsin rahoittajataho, nyt aito avustajajärjestö. Strategian mukaisesti tavoitteena on erikoistua ja kasvattaa sitä kautta lisäarvoa toiminnalle. KUA on osa mm. ACT Alliancea ja kirkollisten toimijoiden kenttää.

Valitut strategiset teemat ovat oikeus rauhaan, koulutukseen ja toimeentuloon. Keskiössä ovat paikalliset toimijat hauraissa valtioissa ja muutoksen aikaan saaminen niissä maissa, joissa on konflikteja, koulutuksen ja mahdollisuuksien puutetta. KUA pyrkii vaikuttamaan asioihin globaalilla tasolla ja saamaan aikaa paikallistasolla muutoksia. KUA keskittyy maantieteellisesti; kohdealueina ovat erityisen hauraat valtiot Afrikassa, Haiti ja Aasia (Kambodža, Myanmar ja Nepal).

Oikeudella rauhaan pyritään vahvistamaan traditionaalisten johtajien roolia rauhanvälittäjinä. Oikeudella koulutukseen tarkoitetaan mm. tammikuussa 2013 lanseerattua opettajat ilman rajoja -verkostoa, jonka kautta tarjotaan suomalaista koulutusosaamista maailmalla. Oikeudella toimeentuloon tarkoitetaan mm. Naistenpankin toimintaa tukemalla naisten yrittäjyyttä, sekä keskittymällä väliinputoajiin.

Neuvosto keskusteli KUA:n toimintatavan muutoksen vaikutuksista suhteessa kansainvälisiin kirkkoliittoihin, erityisesti Luterilaiseen maailmanliittoon. KUA:n suurin yksittäinen kumppani on edelleen LML. DMD-osastoa (Department for Mission and Development) tuetaan jäsenkirkkojen hankkeissa kuitenkin aiempaa vähemmän.

Ulkoasiain neuvosto toi esille, että KUA tekee hyvää kirkon näkyvyydelle ja julkisuuskuvalle ja piti tärkeänä, että Kirkon ulkomaanapua tulee jatkossakin profiloida selkeästi kirkon toimintana. Lisäksi neuvosto kiinnitti huomiota tarpeeseen jatkaa ACT-allianssin kehittämistä ja toivoi kenttäläsnäolon kustannusten seurantaa sekä toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

Kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahasto

Kirkon kansainvälisten ja ekumeenisten yhteyksien rahaston tarkoituksena on erityisesti syystä tukea Luterilaisen maailmanliiton ja muiden ekumeenisten järjestöjen sekä niiden jäsenkirkkojen, kirkkomme sisarkirkkojen ja muiden yhteistyökumppaneiden 1) tärkeiden ekumeenisten hankkeiden toteuttamista, sekä 2) työtä taloudellisin perustein. Rahastoa kartutetaan kolehdeilla ja muilla rahastolle annetuilla varoilla sekä korkotuotoilla. Rahaston tuottojen käytöstä päättää Kirkon ulkoasiain neuvosto, peruspääoman käytöstä kirkolliskokous.

Rahastolle ei kohdennettu kolehteja eikä sille ole annettu muita varoja. Rahaston koko kuitenkin kasvoi merkittävästi vastuullisesti hoidetun sijoitustoiminnan kautta. Kahden välivuoden jälkeen avustuksia oli taas mahdollista myöntää sääntöjen mukaisiin perusteltuihin hankkeisiin. Luterilaiselle maailmanliitolle myönnettiin kaksi avustusta: Teologian ja julkisen todistuksen osastolle 50 000 euron projektimääräraha reformaation merkkivuoden valmisteluihin ja teologisten dialogien koordinointiin sekä Lähetyksen ja kehityksen osastolle 100 000 euron määräraha vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien jäsenkirkkojen diakoniatyön hankkeille. Lisäksi World Student Christian Federation in Europe sai 1 500 euron avustuksen Romaniassa järjestettävää ekumeenista kesäleiriä varten.

Jäsenmaksut ja erityisavustukset ekumeenisille järjestöille

Suomen evankelis-luterilainen kirkko on kansainvälisten ekumeenisten järjestöjen merkittävä rahoittaja. Toukokuussa ulkoasiain neuvosto päätti esityksestä ekumeenisille järjestöille myönnettävistä avustuksista. Jäsenmaksujen ja avustusten yhteissummaksi esitettiin 879 800 euroa. Suurimmat jäsenmaksut maksettiin Luterilaiselle maailmanliitolle, Kirkkojen maailmanneuvostolle ja Euroopan kirkkojen konferenssille. Suurimmat erityisavustukset myönnettiin kirkkoliittojen yleiskokousten järjestämiseen ja Strasbourgin ekumeenisen instituutin tukemiseen. Uudeksi määräaikaiseksi tuettavaksi kohteeksi otettiin Luterilaisen maailmanliiton Teologian ja julkisen todistuksen osaston hanke reformaation merkkivuoden valmistelemiseksi. Tavoitteena on, että Luterilainen maailmanliitto ottaa globaalisti koordinoivan roolin reformaation merkkivuoden valmisteluissa. Euroopan kirkkojen konferenssin rahoitus päätettiin pitää aiemmalla tasolla käynnissä olevan organisaatiouudistuksen vuoksi, sillä vielä ei ollut tietoa uuden konstituution hyväksymisestä eikä siitä millä aikataululla uuteen organisaatiorekenteeseen on mahdollista siirtyä.

Useiden ekumeenisten järjestöjen ja kirkkojen taloudellinen asema heikentyi merkittävästi taantuman vuoksi, mikä lisäsi kirkkomme taloudellisen tuen merkitystä kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen rahoittamisessa. Monien ekumeenisten järjestöjen taloudellista tilannetta vaikeuttaa myös se, että kaikki jäsenkirkot eivät maksa jäsenmaksujaan täysimääräisesti.

Ulkoasiain osaston toimintakertomusten ja -suunnitelmien käsittely

Tammikuussa ulkoasiain neuvosto käsitteli ulkoasiain osaston ja sen yksiköiden toimintakertomuksia. Käydyn keskustelun jälkeen neuvosto hyväksyi toimintakertomukset ja päätti lähettää ne kirkkohallitukselle. Ulkoasiain osaston ja sen yksiköiden toimintaa käsiteltiin myös ulkoasiain neuvoston toimintakertomuksen käsittelyn yhteydessä maaliskuussa. Neuvosto käsitteli myös ulkoasiain osastolla (ja koko Kirkkohallituksessa) toteutetun osaamiskartoituksen tuloksia. Osaamiskartoitus nähtiin hyödylliseksi myös osastolla edessä olevien rekrytointien kannalta.

Toukokuussa ulkoasiain neuvosto käsitteli ulkoasiain osaston ja sen yksiköiden toimintasuunnitelmia vuodelle 2014 sekä toiminta- ja taloussuunnitelmaa vuosille 2014–2016. Erityistä huomiota toimintasuunnitelmien käsittelyssä kiinnitettiin ekumeenisten dialogien reseptioon ja maahanmuuttajatyöhön. Maahanmuuttajatyöhön liittyen tavoitteeksi asetettiin selvityksen laatiminen kasvavan ulkomaalaisväestön kirkolle tuomista haasteista ja toiminnan rakenteiden, periaatteiden ja rahoituksen arviointi, sekä toimenpide-ehdotusten laatiminen yhteistyössä Kirkkohallituksen muiden osastojen, hiippakuntien ja seurakuntien kanssa. Neuvosto käsitteli myös määrärahan myöntämistä Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävää työtä varten. Esityksessä huomioitiin kirkolliskokouksen talousvaliokunnan kanta, jonka perusteella pääkaupunkiseudun seurakuntayhtymille useita vuosia maksettu määräraha poistettiin. Kansainväliselle seurakunnalle päätettiin varata aiempien vuosien tasoinen toimintaavustus edellyttäen, että se sitoutuu kirkkomme maahanmuuttajatyön toimintaperiaatteisiin ja osaltaan tukee näiden periaatteiden mukaista seurakuntatyötä maahanmuuttajien parissa.

Lähetystyön perussopimus

Kirkon lähetysstrategiaan liittyvät perussopimukset kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon ulkomaanavun kanssa solmittiin vuoden 2013 aikana. Neuvosto käsitteli lähetysjärjestöjen kanssa solmittavaa sopimusluonnosta maaliskuussa ja päätti esittää, että kirkkohallitus solmisi perussopimuksen lähetysjärjestöjen kanssa. Sopimus kansainvälisen diakonian tehtävän toteuttamisesta Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Kirkon ulkomaanavun säätiön kanssa oli käsittelyssä loppusyksystä. Perussopimuksen edellyttämät ohjauskeskustelut käytiin lähetysjärjestöjen ja Kirkon ulkomaanavun kanssa syys-lokakuussa ja niiden pohjalta laadittua koostetta käsiteltiin neuvoston joulukuun kokouksessa.

4. TYÖALAT JA TOIMIKUNNAT

4.1. Teologiset asiat

Kirkkohallituksen ohjesäännön 22 §:n mukaan teologisten asiain toimikunnan tehtävänä on ”käsitellä kirkon ekumeenisiin suhteisiin liittyviä teologisia asioita ja valmistella niitä koskevia lausuntoja ulkoasiain neuvostolle sekä antaa omissa nimissään lausuntoja asioista, jotka eivät edellytä kirkon ulkoasiain neuvoston käsittelyä”.

Toimikunta on siten asiantuntijaelin, jolle on annettu vastuullinen tehtävä kirkon ekumeenisten suhteiden kokonaisuudessa. Se on koottu pitäen silmällä teologisia valmiuksia käsitellä kysymyksiä, jotka liittyvät kirkon opilliseen identiteettiin. Toimikunta sinänsä ei ole päätöksistä tekevä elin, mutta sen kirkon ulkoasiain neuvostolle laatimat lausuntoesitykset vaikuttavat olennaisesti neuvoston edellytyksiin vastata kirkon ekumeenisten suhteiden johdonmukaisuudesta ja selkeydestä. Teologisten asiain toimikunta on avainasemassa siinä, miten Suomen evankelis-luterilainen kirkko kykenee toteuttamaan luterilaisen tunnustuksensa valossa sille uskotun apostolisen ja katolisen uskon kutsumusta pyrkiä kohti koko Kristuksen kirkon näkyvää ykseyttä.

Toimikunta käsittelee myös teologisia stipendiasioita ja toimii osaltaan kontaktipintana niin teologista opetusta antaviin oppilaitoksiin kuin hiippakunta- ja seurakuntatason ekumeenisiin toimijoihin. Siten se myös edistää ekumeenisten asioiden tunnettavuutta teologian opiskelijoiden ja opettajien sekä seurakunnan työntekijöiden parissa.

Valmistellut lausunnot

Teologisten asiain toimikunnan asiantuntijat ja teologisten asiain yksikkö ovat yhdessä valmisteelleet kolme lausuntoa kuluneena vuonna: luterilais-baptistisesta dialogiraportista Jeesuksen Kristuksen kutumat (Kallade av Jesus Kristus), Kirkkojen maailmanneuvoston lähetystä ja evankelointia käsittelevästä asiakirjasta ”Together towards Life: Mission and Evangelism in Changing Landscapes” (Yhdessä kohti elämää: Lähetys ja evankelointi muuttuvassa maailmassa) sekä Faith and Order-komission asiakirjan ”The Church: Towards a Common Vision” (Kirkko: yhteistä näkyä kohti) suomennoksesta.

Teologisten asiain yksikössä on myös valmisteltu selvityksiä ekumeenis-teologisesta ja kansainvälisestä näkökulmasta liittyen esimerkiksi kirkolliskokousedustajien valintaan kumppanikirkkoissamme ja kirkon ja valtion suhteisiin Pohjoismaissa sekä osallistuttu Kirkko ja juutalaisuus-työryhmän historian valmisteluun ja Hyvä tietää kristinuskosta -julkaisun kirjoittamiseen sekä luterilais-katolisen dialogiraportin Vastakkainasettelusta yhteyteen ja Faith and Order -asiakirjan Kirkko: yhteistä näkyä kohti suomennosten toimittamiseen. Asiantuntija-apua on annettu esimerkiksi liittyen kristilliseen kasteeseen ja avioliittoon vihkimiseen

ekumeenisissa yhteyksissä. Haastatteluja on annettu sekä luentoja ja alustuksia pidetty eri yhteyksissä. Yksikkö on ollut mukana edistämässä myös patristisen teologian tutkimusta ekumeenisesta näkökulmasta sekä teologia.fi -palvelun toimintaa.

Tiedotus

Kirkon internet-sivujen, Sakastin Maailmanlaaja kirkko -osion, lisäksi tietoa ekumeniasta jaettiin sähköisessä mediassa Kotimaa24-palvelun blogin lkkunoita ekumeniaan, Twitterin ja Facebookin kautta. Teologisten asiain tiedotuslehdessä Reseptiossa julkaistiin kaksi numeroa paperi- ja verkkoversiona. Ensimmäisessä numerossa (1/2013) Ekumenia postsekulaarissa kontekstissa julkaistiin esitelmää mm. suomalais-ugrilaisesta pappeinkokouksesta, neuvotteluista Suomen ortodoksien kanssa sekä luterilais-helluntailaisesta dialogista. Toisessa numerossa (2/2013) Uskontojen kohtaaminen, ekumenia ja Busan julkaistiin mm. alustuksia kolmen uskonnon teologisista dialogitapaamisista sekä Kirkkojen maailmanneuvoston Busanin yleiskokouksen valmistelumateriaaleja. Vuosina 2005, 2008 ja 2011 Venäjän ortodoksisen kirkon kanssa käytyjen neuvottelujen englanninkieliset käännökset saatiin julkaistua toimittettuina. Erityisesti ortodoksisten kirkkojen kanssa käymämme ekumeeniset dialogit, mutta myös muut, herättävät kansainvälistäkin kiinnostusta, ja siksi dokumentteja on julkaistu myös englanniksi vuosien saatossa. Ekumeenista tietoutta on jaettu myös hiippakunnallisissa lkkuna ekumeniaan -koulutuspäivissä.

Stipenditoiminta

Teologian sekä muiden kirkollisten alojen opiskelijoiden ja kirkon työntekijöiden stipendivaihdon tavoitteena on lisätä ekumeenista tietämystä, edistää teologista tutkimusta, tutustuttaa kirkolliseen elämään sekä parantaa kielitaitoa. Vuoden 2013 aikana kaikki ulkoasiain osaston teologisten asiain yksikön hallinnoimat säännölliset stipendiohjelmat lukuun ottamatta Bosseyn ekumeenista instituuttia olivat aktiivisia. Budapestin luterilaisen yliopiston, Gettysburgin luterilaisen seminaarin ja Pietarin teologisen akatemian vaihto-ohjelmat toteutuivat kaikki kaksisuuntaisina. Strasbourgin ekumeenisen instituutin kesäseminariin kustannettiin kaksi ja Josefstalissa järjestetylle kesäkurssille yksi suomalainen osallistuja. Erlangeniin lähetettiin kaksi suomalaista tutkijaa täyden kolmen kuukauden stipendijaksolle. Pohjois-Amerikan Suomi-konferenssin stipendiaatti perehtyi suomalaisen seurakunnan toimintaan Helsingissä kuukauden ajan, ja lisäksi maksettiin avustusta yhdelle virolaiselle jatko-opiskelijalle väitöskäytännöstä varten sekä valmisteltiin kirkon suosituksin yhdelle suomalaisopiskelijalle EKD -stipendi, jota kirkostamme on tauon jälkeen jälleen mahdollista hakea.

Myös stipendiasioissa vuodelle 2013 antoivat erityisluonteen KMN:n ja EKK:n yleiskokoukset. Molempiin kokouksiin hyväksyttiin ja lähetettiin kirkostamme stuertti. Lisäksi Busanin KMN:n yleiskokouksen yhteydessä järjestettiin kolmeviikkoinen GETI -koulutuskurssi nuorille lupaaville ekumeenikoille. Kurssille lähetettiin kirkkomme stipendiaatteina kaksi jatko-opiskelijaa. Tämän lisäksi tuettiin suomalaisen seurakunnan työntekijän työharjoittelua Lute-

rilaisessa maailmanliitossa. Edellä mainittujen lisäksi vaihtuvilla tarveharkintaisilla stipendeillä tuettiin neljän suomalaistutkijan tutkimukseen liittyviä matkoja kansainvälisiin tieteellisiin konferensseihin.

Vaikka vielä kuluneena vuonna suomalaista opiskelijaa ei Bosseyssa nähty, yli kymmenen vuotta hiljaiseloa viettänyttä stipendiohjelmää Bosseyn ekumeeniseen instituuttiin alettiin elvyttää valmistelemalla suomalaisopiskelijan hakemus instituuttiin lukukauden mittaiselle koulutuskurssille instituuttiin. Lisäksi valmisteltiin hakemus suomalaiselle väitöskirjatutkijalle Luterilaisen maailmanliiton Human Resources Development -apurahaa varten. Uudistetussa haussa päähakijana toimii kirkko sen henkilön sijaan, jonka projektia hakemus koskee: projektiin tulee liittyä kirkon strategiaan tarpeisiin henkilöstönsä koulutuksessa.

Ystävyyss seurakuntatyö

Ystävyyss seurakuntatoiminta edistää paikallisseurakuntien käytännöllistä kumppanuutta ja kansainvälistä vuorovaikutusta kirkkojen kesken. 1980-luvulla alkanut ja edelleen 90-luvulla nykyisiä muotojaan luonut ystävyyss seurakuntatoiminta elää murroskautta seurakunnissa tapahtuvan sukupolvenvaihdon ja toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Asiaa käsiteltiin vuonna 2013 Kirkkopäivien yhteydessä Kuopiossa järjestetyillä kirkon kansainvälisen työn neuvottelupäivillä, johon perinteiset ystävyyss seurakuntatyön neuvottelupäivät oli tällä kertaa yhdistetty. Tapahtuma ei saavuttanut ystävyyss seurakunta-aktiiveja entiseen tapaan, mutta sen yhteydessä järjestetty kansainvälinen nuorten musiikkileiri, johon osallistui nuoria ystävyyss seurakunnista Suomesta, Unkarista, Virosta, Inkerin kirkosta ja Palestiinasta, oli hyvin onnistunut. Kahden vuoden kuluttua lieene syytä kuitenkin toteuttaa ystävyyss seurakuntaseminaari jälleen hieman perinteisempään tapaan. Vuonna 2013 aloitettiin ystävyyss seurakuntasuhteiden kartoitus ulkoasiain osaston ylläpitämien rekisterien päivittämiseksi. Kartoitus valmistuu vuonna 2014, ja se hyödyttää osaltaan myös seurakuntien hallintouudis-

*Kansainvälinen nuorten musiikkileiri Kuopion Kirkkopäivien yhteydessä
Kuva: Kirkkohallitus, ulkoasiain osasto*

tuksen yhteydessä tapahtuvaa ystävyyssuhteiden päivitystyötä uusissa seurakuntayhtymissä. Ulkoasian osastolla valmistellaan tähän liittyviä ohjeita.

4.2. Ulkosuomalaistyö

Kirkon ulkosuomalaistyön toimikunnan ”tehtävänä on suunnitella, ohjata ja seurata ulkomailla asuvien suomalaisten ja Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa tehtävää kirkollista työtä”. Toimikunta ohjaa kirkon ulkosuomalaistyön yksikön toimintaa, joka koordinoi ulkosuomalaisten seurakunnallista toimintaa yhteistyössä paikallisen sisarkirkon kanssa. Lisäksi yksikkö tukee sisarkirkkojen parissa tehtävää kirkon ulkosuomalaistyötä henkilöresurssein ja taloudellisesti sekä tiedottaa ulkomailla tapahtuvasta suomalaisesta kirkollisesta toiminnasta.

Kirkon ulkosuomalaistyötä tehdään noin 40 maassa. Ulkosuomalaisia palvelee noin 160 päätoimista työntekijää, jotka muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ovat ulkomaisten sisarkirkkojen palveluksessa. Tämän lisäksi työtä tekevät osa-aikaiset ja määräaikaiset kirkon turistityön tekijät. Ulkomailla arvioidaan asuvan yhteensä noin 1,3 miljoonaa suomalaistaustaista henkilöä. Heistä äänioikeutettuja Suomen kansalaisia vuonna 2012 oli 230 468. Muuttovirrat Suomesta suuntautuvat yhä useampiin maihin, oleskelu ulkomailla on aiempaa lyhytkestoisempaa ja muutokset ovat nopeatempoisia. Jatkuvasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää kirkon ulkosuomalaistyöltä joustavaa toimintatapaa ja voimavarojen tarkoituksenmukaista kohdentamista.

Suomesta tehtävien ulkomaanmatkojen määrä ja turismi lisääntyvät vuosittain. Kotimaasta tehtiin vuonna 2012 lähes 5,9 miljoonaa yöpymisen sisältävää vapaa-ajan ulkomaanmatkaa. Suosituimmat kohteet olivat Viro, Ruotsi ja Espanja. Lähes joka neljäs 15–84-vuotiaista suomalaisista, eli 970 000 henkilöä, teki yöpymisen sisältäneen työmatkan kotimaassa tai sellaisen ulkomaan työmatkan, jonka aikana yövyttiin kohdemaassa. Vuonna 2012 ulkomaille tehtiin 1,8 miljoonaa sellaista työ- ja kokousmatkaa, jonka aikana yövyttiin kohdemaassa. Ulkomaan työmatkojen määrä kasvoi 48 prosenttia vuodesta 2011. Yöpymisen kohdemaassa sisältäneitä työmatkoja tehtiin eniten Ruotsiin, Saksaan, Viroon ja Venäjälle.

Yhteistyö sisarkirkkojen kanssa

Kirkon ulkosuomalaistyö toimii läheisessä yhteistyössä sisarkirkkojen kanssa ja tavoitteena on, että suomalainen kirkollinen työ on integroitunut osa sisarkirkon omaa toimintaa ja rakenteita. Tämän periaatteen mukaisia sisarkirkkojen välisiä sopimuksia kirkkomme on solminut Australian, Kanadan, Thaimaan, Ruotsin ja USA:n evankelis-luterilaisten kirkkojen sekä Saksan ja Itävallan evankelisten kirkkojen kanssa. Saman sisältöisen vakiintuneen käytännön mukaisesti kirkon ulkosuomalaistyö toimii Norjassa ja Tanskassa. Useimmissa kirkon turistityön kohteissa (mm. Espanja, Kreikka, Kypros) toiminta perustuu läheiseen ekumeeniseen yhteistyöhön paikallisten kirkkojen kanssa.

SVEITSI

Sveitsissä asuu arvioiden mukaan noin 7 000–8 000 suomalaista, joista noin puolet on Suomen kansalaisia. Suomalaisten määrä on parina viime vuosikymmenenä kasvanut, mistä johduen Sveitsiin lähetettiin vuonna 2006 täysiaikainen siirtolaispappi. Hänen tehtävänä oli kehittää suomalaista kirkollista työtä ja luoda sille rakenteet yhteistyössä Sveitsin luterilaisten seurakuntien kanssa. Hankkeen myötä suomalainen seurakuntatyö on vakiintunut ja monipuolistunut.

Sveitsin työn toimintarakenteiden kehittäminen on jatkunut yhteistoiminnassa Sveitsin ja Lichtensteinin evankelis-luterilaisen kirkkoliiton (BELK) sekä muiden paikallisten kirkkojen kanssa. Suomalainen kirkko Sveitsissä (SKS) / Finnische Kirche in der Schweiz (FKS) työn tavoitteena on evankeliumin julistaminen ja Sveitsissä asuvien suomalaisten hengellisen elämän tukeminen heidän äidinkielellään. Uusi ohjesääntö otettiin käyttöön nimenmuutoksen yhteydessä. SKS aloitti alustavat keskustelut yhteistyön lisäämisestä myös reformoidun kirkon kanssa.

SAKSA

Saksan liittotasavallassa asuu noin 13 500 ulkosuomalaista, joista lähes kaikki ovat edelleen Suomen kansalaisia. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Saksan evangelisen kirkon (EKD) välisen sopimuksen mukaisesti suomalainen kirkollinen työ on osa EKD:n maakirkkojen työtä, joiden palveluksessa eri puolilla Saksaa toimii viisi suomalaista siirtolaispappia. Heidän asemapaikkansa ovat Berliini, Hampuri, Köln, Frankfurt am Main ja München, mistä käsin he palvelevat oman alueensa suomalaisseurakuntia, joita on 17. Saksan suomalaisen kirkollisen työn keskus (SKTK) on palvelujärjestö, joka tukee paikallista seurakuntatyötä ja huolehtii seurakuntien yhteisistä työmuodoista kuten tiedotuksesta, nuoriso- ja rippikoulutyöstä ja seniorityöstä.

Saksan eteläisen alueen (München) pastori *Miika Rosendahlin* ja läntisen alueen (Köln) pastori *Helena Eckhoffin* siirtolaispappien toimikaudet päättyivät syksyllä 2012. Heidän seuraajansa aloittivat pastori *Anna-Maari Ruotanan* läntisen alueen pastorina ja pastori *Matti Nikkanen* eteläisen alueen työntekijöinä tehtävissään.

Saksan suomalaisen kirkollisen työn keskuksen (SKTK) vuosikokous pidettiin Hampurissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi Suomen Hampurin pääkonsuli *Erja Tikka*.

Berliinin Suomi-keskuksen vuokrasopimusta jatkettiin ja yhteistyötä SKTK:n, Suomen kirkon ja Suomi-keskuksen johtokunnan välillä tarkennettiin.

EKD:n aloitteesta käytiin keskustelua Saksan suomalaisten pappien palvelussuhteista. Asia valmistellaan Berliinissä heinäkuussa 2014 pidettävään EKD:n ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon väliseen konsultaatioon.

TANSKA

Tanskan suomalaisten määrän arvioidaan olevan noin 3 500–4 000. Äänestysluetteloon merkittyjä Suomen kansalaisia heistä on noin 2 500. Pääosin he asuvat Kööpenhaminan alueella ja pienempinä yhteisöinä Jyllannin niemimaalla.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Ruotsin kirkon Lundin hiippakunnan välistä sopimusta Tanskan suomalaisen kirkollisen työn järjestelyistä päivitettiin ja sen velvoitteet siirrettiin Malmön seurakuntayhtymälle. Kirkon ulkosuomalaisyön johtaja asetti pastori *Satu Jørgensenin* Tanskan siirtolaispapin virkaan tammikuussa Garnisonin kirkossa Kööpenhaminassa.

KALIFORNIAN ULKOSUOMALAISTYÖN KOKEILUHANKE 2012–2014

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö suunnitteli yhteistyössä Amerikan evankelis-luterilaisen kirkon Southwest California Synodin ja Kalifornian suomalaisten yhteisöjen kanssa kirkollisen työn kehittämistä Kalifornian kokeiluhankkeen avulla. Tavoitteena oli kartoittaa toimialueen seurakuntatyön tarpeet ja mahdollisuudet ja laatia seurakuntatyön toimintasuunnitelma ja rakenteet yhteistyössä alueen suomalaisyhteisöjen ja Southwest California Synodin kanssa. Kolmivuotista kokeiluhanketta johtaa suomalaisen siirtolaispappi, joka samalla palvelee USA:n länsirannikon suomalaisyhteisöjä ja Dallasin suomalaista seurakuntaa.

Kalifornian suomalaisen kirkollisen työn kolmivuotisen (2012–2014) kokeiluhankkeen toinen vuosi on edennyt asetettujen tavoitteiden mukaisesti: Los Angelesin ja Bay Area -alueiden peruseurakuntatyö ja jumalanpalvelusyhteisöjen muodostuminen on alkanut ja San Diegon ja Dallasin vakiintunut seurakuntatyö jatkuu nykyisellä tasolla. Yhteistyökumppanina toimivan Southwest California Synodin piispa *Dean Nelson* vieraili kesällä Suomessa. Hän totesi yhteistyöhankkeen palvelevan hyvin Kalifornian osavaltion suomalaisia. Samalla se on erinomainen esimerkki kirkkojen välisestä yhteistyöstä.

THAIMAA

Thaimaassa vierailevien suomalaisten turistien määräksi on vakiintunut noin 95 000. Heidän lisäksi siellä asuu vakinaisesti noin 1 000 suomalaista.

Vuonna 2005, heti tsunamikatastrofin jälkeen, aloitettiin Suomen ja Thaimaan viranomais-ten kanssa selvitystyö päätoimisen turistipapin tehtävän saamiseksi Thaimaahan. Thaimaan luterilaisen kirkon (ELCT) kanssa käydyissä neuvotteluissa sovittiin, että ELCT hyväksyy Thaimaassa tehdyn ulkosuomalaistyön osaksi omaa työtään. Suomen lähetysseuran kanssa neuvoteltiin turisti- ja siirtolaispapin palvelussuhteen järjestelyistä. Tähän kolmikantayhteistyöhön, Thaimaan luterilaisen kirkon, Suomen Lähetysseuran ja kirkon ulkosuomalaistyön välillä, perustuvaa hanketta jatkettiin sopimuksen mukaisesti ja vahvistamalla työn resursseja.

Turistityö

Helmikuussa pidettiin Teneriffan Puerto de la Cruzissa Espanjan ja Kanariansaarten alueen työntekijäkokous, johon osallistuivat alueen turistityöntekijät puolisoineen. Mukana olivat myös kirkon ulkosuomalaistyön johtaja ja kirkon turistityön koordinaattori.

Turistityöntekijöiden lisäksi hiljaisella viikolla ja joulukuun alussa tehtiin noin viikon matka Turkin Alanyaan. Matkapappeina toimi keväällä rovasti *Lari Junkkari* ja syksyllä kirkon turistityön koordinaattori. Turkin suomalaisten määrä on edelleen kasvusuuntainen. Joulun ajaksi Thaimaan Phuketiin lähetettiin TT *Harri Palmu* palvelemaan suomalaisia turisteja. TT *Tapio Leskinen* matkusti Etelä-Amerikkaan ja piti joulukirkot Argentiinan, Brasilian, Chilen, Perun ja Uruguayn ulkosuomalaisyhteisöjen parissa.

Turistityön tehtävät kiinnostivat useita. Maaliskuussa etsittiin seuraavan kauden työntekijöitä, pappeja ja kantoreita julkisella hakumenettelyllä. Hakijoita oli yhteensä 36. Ulkomailta tapahtuva turistityö on muodostunut kiinnostavaksi vaihtoehdoksi eläkeläisille, ja jossain määrin myös virkavapautta suunnitteleville.

Seuraavan kauden tehtäviin valittiin kahdeksan pappia ja kuusi kanttoria. Perehdyttäminen alkoi yhteisellä koulutustilaisuudella kesäkuun puolessa välissä ja jatkui kohdekohtaisina tapaamisina loppukesällä. Niihin osallistuivat myös edellisen kauden työntekijät. Lisäksi valittavien edellytettiin osallistuvan kesäseminaariin elokuun alussa.

Keväällä kirkon turistityön koordinaattori, rovasti *Leena Märsylä* jäi eläkkeelle. Pastori, TL *Bror Träskbacka* aloitti tässä tehtävässä toukokuun alusta lukien.

Koulutus

Kirkon ulkosuomalaistyö on jatkanut yhteistyötään Kirkon lähetystyön keskuksen, Suomen Lähetysseura ry:n, Suomen Merimieskirkko ry:n ja Turun kristillisen opiston kanssa ulkomaantyön koulutusohjelman (8 op) kehittämisessä ja organisoinnissa. Ohjelma sisältää neljä jaksoa, joista kaikille avoin perusjakso järjestettiin Turun kristillisellä opistolla, osallistujia oli 20. Lähtövalmennus (jakso 2) järjestettiin kaikille lähteville siirtolaispapeille ja uusille os aikaisille turistityöntekijöille. Osan koulutusohjelman kolmannesta jaksosta muodostaa mentorin tuki ulkomaisen työskentelyjakson aikana. Tätä mahdollisuutta tarjottiin kaikille lähteville työntekijöille. Koulutusohjelman päätösjaksoon (jakso 4) kutsuttiin kotimaahan palanneet siirtolaispapit ja heidän perheensä. Paluukoulutukseen osallistui 15 henkilöä.

Kirkon ulkoasiain osasto järjesti toukokuussa Kuopion kirkkopäivien yhteydessä ensimmäistä kertaa Kirkon kansainvälisen työn neuvottelupäivät, Ystävyys yli rajojen – Nuorissa on tulevaisuus. Kirkon ulkosuomalaistyön tavoitteena oli tuoda esille mm. nuorten aikuisten ja seniorien näkökulmia kirkon kansainvälisessä työssä sekä pohtia maasta- ja maahanmuuttajien identiteettiin liittyviä kysymyksiä.

Euroopan siirtolaispappien koulutuspäivät toteutettiin syyskuussa Fuengirolassa, Espanjassa, jossa käsiteltiin ulkosuomalaispapin toimintaa kriisitilanteissa ja työntekijän omaa jaksamista. Seminaarin kouluttajana toimi kouluttaja *Janne Hassinen*.

Kirkon ulkosuomalaistyön seminaari ja kirkkokopyhä järjestettiin elokuussa. Seminaarin teemana oli Aikuiset!. Viikonlopun aikana pohdittiin elämänkaarta, aikuista uskoa ja ulkosuomalaisseurakunnan merkitystä hengellisen elämän tukemisessa ja kohtaamisissa. Seminaarin luennoitsijoina toimivat kouluttaja, pastori *Lari Junkkari* ja perheneuvoja, työnohjaaja *Kaija Maria Junkkari*. Osallistujia oli 78. Yhteistä kirkkokopyhää vietettiin Laajasalon kirkossa yhdessä Roihuvuoren seurakunnan kanssa. Messun yhteydessä piispa *Tapio Luoma* siunasi viisi työntekijää perheineen, jotka lähtivät ensimmäiselle kaudelleen.

Viestintä

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö kiinnitti erityistä huomiota viestintään ja kehitti työnsä julkisuuskuvaa. Kirkon ulkosuomalaistyö osallistui Matka 2013 -messuille, jonka teemana oli: Bongaa kirkko. Messuilla julkistettiin Bongaa kirkko-taskuopas, joka kertoo kirkoista ja kirkollisista symboleista. Helsingin seurakuntayhtymä julkaisi tämän jälkeen helsinkiläisen versionsa tästä oppaasta. Se herätti myönteistä huomiota messuilla ja niiden jälkeen sitä toimitettiin lisätilauksina seurakuntiin ja kouluille. Matkamessuilla myönteistä huomiota sai myös kirkkukahvit, jotka tarjottiin 4 000 kävijälle.

Kirkon ulkosuomalaistyö oli esillä Kotimaa-lehdessä, Kyrkpressenissä ja sosiaalisessa mediassa.

Kirkon ulkosuomalaistyön esite Suomalaiset maailmalla 2014 sekä Kirkon turistityön esite julkaistiin joulukuussa. Suomalaiset maailmalla julkaistiin kolmella kielellä. Teemana oli ulkosuomalaisuus. Esitteitä jaettiin Matkamessuilla. Ne lähetettiin kaikkiin kotimaan seurakuntiin, hiippakuntiin, kirkolliskokousedustajille, kirkkohallituksen jäsenille, ulkosuomalaisseurakuntiin, Suomi-seuroille maailmalla ja valtion edustustoihin ulkomailla, matkanjärjestäjille sekä muille sidosryhmille.

Yhteistyö ja verkostoituminen

Kirkon ulkosuomalaistyö tekee yhteistyötä Suomi-koulujen kanssa. Molemmat tukevat ulkomailla asuvia perheitä kasvatustehtävässä. Suomi-kouluja toimii 36 maassa ja niissä opiskelee suomea noin 3 600 lasta ja nuorta. Vuosittain Opetushallitus järjestää Suomi-koulu opettajille kehittämisspäivät, jotka järjestettiin Helsingissä elokuussa 2013.

SubjectAid- palvelu välittää yritysten, yhteisöjen ja viranomaispalvelujen tiedotteita ja materiaalia oppilaitosten käyttöön. Kirkon ulkosuomalaistyön materiaalia (Suomalaiset maailmalla) on tämän palvelun kautta välitetty kouluille yhteensä noin 750 kappaletta. Materiaali on saanut hyvän vastaanoton erityisesti yläasteiden ja lukioiden opettajien keskuudessa.

Kirkon ulkosuomalaistyön strategia

Kirkon ulkoasiain neuvosto hyväksyi keväällä 2012 kirkon ulkosuomalaistyön strategian ”Meidän kirkko maailmalla” kirkon ulkosuomalaistyön toimikunnan esityksen mukaisesti. Strategiaa on pidetty esillä uusien työntekijöiden valmennuksessa, alueellisissa työntekijäkokouksissa ja kirkon ulkosuomalaistyön seminaarissa. Se on myös muodostanut perustan yhteistyölle sisäkirkkujen ja ekumeenisten yhteistyökumppaneiden, lähetysjärjestöjen ja Suomen Merimieskirkko ry:n kanssa.

Strategia on julkaistu myös kirkon ulkosuomalaistyön kotisivuilla, missä se on kommentoitavissa palautelomakkeen välityksellä. Näin saadun palautteen avulla strategiaa voidaan säännöllisesti päivittää (ns. rullaava strategia). Se on julkaistu myös Meidän kirkko maailmalla -esitteen muodossa, jossa on tiivistetyssä muodossa esitetty kirkon ulkosuomalaistyön missio, visio ja tavoitteet sekä toiminnan arvot.

Kirkon ulkosuomalaistyön strategian 2012 mukaisesti kristillinen kirkko on maailmanlaaja yhteisö. Samalla kun kirkko elää paikallisseurakunnissa, se on myös universaali ja jakamaton uskonyhteisö. Paikallinen kirkko, seurakunta ja yksityinen kristitty ovat jäseniä myös kansalliset rajat ylittävässä yhteisössä. Toiminnallaan Kirkon ulkosuomalaistyö rakentaa Kristuksen kirkkoa ja tukee ulkosuomalaisten jäsentymistä uuden asunmaan kristittyjen pariin. Kirkkomme ei perusta suomalaisia seurakuntia ulkomaille, vaan se pyrkii järjestämään suomalaista toimintaa paikallisen kirkon sisällä. Kirkon ulkosuomalaistyön tavoite on, että jokaisella ulkosuomalaisella on halutessaan mahdollisuus seurakuntayhteyteen uudessa kotimaassa. Selkeän suomalaisen, luterilaisen identiteetin säilyttäminen on ns. integraatioperiaatteen tärkeää elettäessä ekumeenisessa ympäristössä. Muita keskeisiä arvoja ovat mm. erilaisuuden kohtaaminen ja hyväksyminen ja yhdenvertaisuus. Vastavuoroisesti kirkkomme tehtävä on tukea saman integraatioperiaatteen mukaisesti sisäkirkkujen jäsenten identiteettiä ja asettautumista suomalaiseen kirkolliseen toimintaan ja yhteiskuntaan.

Työ Suomessa asuvien ulkomaalaisten parissa

Kirkolliskokous on vuosittain varannut määrärahan ulkomaalaisten parissa tehtävää kirkollista työtä varten. Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö valmisteli kirkkohallitukselle esityksen määrärahan jakamisesta. Sillä pyrittiin tukemaan yhteisöjä, jotka toimivat koko maassa ja sellaisia hankkeita, joissa toiminnallista vastuuta siirretään paikallisille seurakunnille tai seurakuntayhtymille. Erityisesti näiden kehityshankkeiden käynnistysvaiheessa kirkkohallituksen rahoitusosuutta on pidetty tärkeänä. Määrärahan jakamisessa pääkaupunkiseudun osuus korostui lähinnä siksi, että valtaosa Suomessa asuvista maahanmuuttajista asuu pääkaupunkiseudulla. Toimintatukea myönnettiin seuraaville seurakunnille ja yhteisöille: Tyska evangelisk-lutherska församlingen i Finland, International Evangelical Church in Finland r.y., Anglican Church in Finland ja Helsingin seurakuntayhtymälle sen venäjänkielistä, arabiankielistä ja kiinankielistä työtä varten.

Kirkon ulkosuomalaistyön yksikkö on osallistunut pääkaupunkiseudun hiippakuntien ja seurakuntayhtymien maahanmuuttajatyön suunnitteluun, Kansainvälisen seurakunnan (International Evangelical Church in Finland r.y.) työtä ohjaavan työryhmän ja Anglikaaniyhteyksien työryhmän toimintaan.

4.3. Lähetystyö

Lähetystyön toimikunnan tehtävänä on kehittää kirkon ja seurakuntien lähetystyötä sekä edistää lähetysjärjestöjen yhteistä toimintaa ja huolehtia kirkon lähetystyön yhteisestä kasvatus-, koulutus- ja tiedotustoiminnasta. Toimikunta seuraa kirkon lähetystehtävän toteutumista sekä Suomessa että kansainvälisesti ja ohjaa sitä aktiivisesti omalta osaltaan. Toimikunta on asian- tuntijaelin, jonka ohjauksessa toimii Kirkon lähetystyön keskus ja jolle on annettu tehtäväksi yhteistyössä seurakuntien, hiippakuntien ja kirkon lähetysjärjestöjen sekä Kirkon Ulkomaanavun kanssa edistää Kristuksen kirkolleen antaman lähetystehtävän toteutumista.

Kirkon lähetysstrategian mukainen perussopimus

Kirkkohallituksen täysistunto hyväksyi marraskuussa 2010 asiakirjan "Kirkon lähetysstrategia: Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lähetystyön ja kansainvälisen diakonian peruslinja vuoteen 2015". Se on joulukuussa 2008 lähetystyön toimikunnan valmiiksi saaman kirkon lähetysstrategian teologinen osa. Toinen, hallinnollis-taloudellinen osa jäi jatkovalmisteluun, jonka pohjaksi hyväksyttiin toimikunnan esittämä sopimusmalli. Sen mukaan lähetysjärjestöt solmivat kukin erikseen kirkon kanssa ns. perussopimuksen, jonka allekirjoittaneella järjestöllä on kirkon lähetysjärjestön asema. Sopimuksessa määritellään kirkon lähetysjärjestön oikeudet ja velvollisuudet. Käytännössä kirkkohallitus siis hyväksyi lähetysjärjestöjen moninaisuuden.

Kirkon lähetysrakenteiden uudistaminen otti aimo askeleen, kun perussopimus allekirjoitettiin kesäkuussa kirkkohallituksen ja seitsemän lähetysjärjestön välillä: Suomen Lähetysseura, Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys, Evankelis-luterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä, Medialähetys Sanansaattajat, Suomen Pipliaseura, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys ja Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland. Myös Kirkon Ulkomaanavun kanssa solmittiin perussopimus. Sopimus, joka solmittiin viideksi vuodeksi ja jonka toteutumista seuraa kirkon ulkoasiain neuvosto, velvoittaa sopijajärjestöt noudattamaan omassa toiminnassaan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustusta ja päätöksiä sekä toteuttamaan kirkon lähetysstrategiaa ja sen toimintaperiaatteita. Sopimuksen mukaan kirkko kohtelee kaikkia lähetysjärjestöjään yhdenvertaisin perustein, ja sopijajärjestöt tunnustavat muiden sopijajärjestöjen aseman kirkon lähetysjärjestöinä ja sitoutuvat yhteistyöhön näiden kanssa.

Sopimuksen myötä kirkon omistajuus omasta lähetystehtävästään vahvistuu. Perussopimus mahdollisti uusien, kirkon kansainvälisen työn hiippakuntasiihteerien palkkaamisen tuomiokapituleihin vuoden 2014 alusta. Tehtävänkuvia alettiin valmistella hiippakunnissa jo loppukeväästä ja alkukesästä, ja rekrytointi tapahtui loppukesästä ja alkusyksystä. Vanhan

järjestelyn mukaisesti vuoden loppuun asti hiippakunnissa oli lähetys sihteeri, joka oli yhden lähetysjärjestön, Suomen Lähetysseuran, palkkaama työntekijä.

Keskushallinnon tasolla lähetysstrategia tähtää kirkon lähetystyön toimikunnan aseman vahvistamiseen. Se koostuu jatkossa puheenjohtajana toimivasta piispasta ja yhdeksästä hiippakunnan edustajasta, yksi kustakin hiippakunnasta. Sen lisäksi kukin kirkon lähetysjärjestö ja Kirkon Ulkomaanapu saa lähettää yhden edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus, mutta ei äänioikeutta. Näin seurakuntien ja hiippakuntien ääni vahvistuu nykyisestä lähetystyön toimikunnan tilanteesta, jossa järjestöjen työntekijöitä on päätösvaltaisina jäseninä. Lähetystyön toimikunta aloittaa uudella kokoonpanolla vuoden 2015 alusta. Hiippakuntien lisäksi lähetysstrategia vahvistaa myös Kirkon lähetystyön keskusta, joka sai yhden uuden työntekijän, kansainvälisen työn koordinaattorin. Samalla kuitenkin lakkautettiin Kirkon lähetystyön keskuksen toimistosihteerin virka, jonka tehtävät jaettiin ulkoasiain osaston muiden työntekijöiden kesken.

Perussopimuksen mukaisesti Kirkon lähetystyön keskus kävi kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa syksyllä ns. ohjauskeskustelut, joissa järjestöjen toiminnan esittelyn lisäksi kumpikin osapuoli toi esiin omia erityisaiheitaan. Yhtenä erityisaiheena nostettiin tällä kertaa esiin järjestöjen suhtautuminen kirkon päätökseen avata pappisvirka naisille sekä suhtautuminen samaa sukupuolta olevien parisuhteisiin. Jokaisesta keskustelusta laadittiin muistio, ja muistioista laadittiin kooste, joka esiteltiin Kirkon ulkoasiain neuvostolle joulukuussa. Ohjauskeskustelut, jotka sujuivat hyvässä hengessä, käydään sopimusjärjestöjen kanssa vuosittain. Ne hakevat vielä lopullista muotoaan. Samoin koko perussopimuksen vaikutukset niin järjestö-, hiippakunta-, seurakunta- kuin keskushallinnon tasolla nähdään lopullisesti vasta lähivuosina.

Kirkon lähetysstrategian mukaista toimintaa on myös valmisteilla oleva kirkon historian ensimmäinen kansainvälinen lähetyskumppanuusneuvottelu. Tapahtuman ajankohta on huhtikuu 2014 ja paikkana Kirkon koulutuskeskus Järvenpäässä. Englanninkielisen neuvottelun teemana on "Your Kingdom Come". Kutsuseminaariin tulee n. 50 ulkomaista ja n. 70 kotimaista vierasta. Mukana on myös kansainvälisiä ja suomalaisia ekumeenisia vieraita. Neuvottelun projektisihteeri käynnisti ulkomaisten kumppanuuskirkkojen edustajien viisumi- ja matkajärjestelyt sekä neuvottelun ja oheisohjelman suunnittelu- ja koordinoitintyön. Tapahtuman verkkosivusto www.yourkingdomcome.fi avattiin. Lähetysjärjestöt osallistuivat aktiivisesti neuvottelun ympärillä eri puolilla Suomea järjestettävien lähetysaiheisten tapahtumien suunnitteluun. Lähetyskumppanuusneuvottelu vaikuttaa merkittävästi kirkon lähetystehtävän suunnitteluun ja toteutukseen tulevana vuosina.

Seurakuntien ja hiippakuntien tukeminen ja koulutustoiminta

Seurakunnat toimivat yhteistyössä kirkon lähetysjärjestöjen ja Kirkon Ulkomaanavun kanssa. Yleistä on lähetysjärjestöjen valitsemien ja kouluttamien työntekijöiden lähettäminen yhteistyössä seurakuntien kanssa. Seurakunnat tukevat ns. nimikkotyötä taloudellisesti ja hengellisesti, ja järjestöt raportoivat saamastaan taloudellisesta tuesta seurakunnille. Myös muunlaisien tukien muodot, mm. erilaisten projektien ja katastrofityön sekä humanitäarisen avustus-

toiminnan tukeminen, ovat mahdollisia. Monilla seurakunnilla ja hiippakunnilla on myös suoria yhteyksiä globaalin etelän ja idän kirkkoihin.

Kirkon lähetystyön keskus jatkoi seurakuntien ja hiippakuntien tukemista monin tavoin. Se vastasi seurakuntien ja tiedotusvälineiden kysymyksiin lähetystyöhön liittyen ja kokosi lähetystyön tilastot vuodelta 2012. Se antoi koulutusta lähetyksestä ja uskonnoista seurakunnissa, hiippakunnissa, järjestöissä ja kirkollisissa ja ei-kirkollisissa laitoksissa. Se vastasi julkisuudessa esitettyihin kysymyksiin perussopimuksesta ja ohjauskeskusteluista. Kirkkojen maailmanneuvoston uudesta lähetysasiakirjasta Yhdessä kohti elämää: lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa saatiin alustava käänös toukokuun Kuopion Kirkkopäiville, joilla siitä pidettiin lähetyskanava. Asiakirjaa käsiteltiin myös ulkoasiain osaston järjestämässä KMN-seminaarissa Helsingissä toukokuussa.

Seurakuntalaisille ja seurakuntien työntekijöille annettiin koulutusta kohtaamaan myös muutoksessa olevaa kansanuskonnollisuutta ja uushenkisyyttä. Kirkon spiritualiteetin missionaarista ulottuvuutta edistettiin useissa työryhmissä ja media- ja yleisökontakteissa. Helsingissä syyskuussa pidetty "Nordiskt själavårdssymposium" keskittyi hengellisen ohjauksen rooliin uushenkistyvän yleisuskonnollisuuden keskellä. Joogaharrastuksen ja sen taustakatsomusten suhdetta käsiteltiin Kuopion Kirkkopäivillä toukokuussa, ja lokakuussa Helsingissä.

Kirkon lähetystyön keskus suunnitteli vuoden aikana Kirkon koulutuskeskuksen ja lähetysjärjestöjen kanssa kirkon yhteistä lähetystyöntekijäkoulutusta (Kirkon kansainvälisen työn erikoistumiskoulutus lähetystyön tehtäviin), koska tarve nykyisen koulutuksen yhtenäistämiseen ja selkiyttämiseen on ilmeinen. Kaksiviikkoinen kirkon lähetystyöntekijäkoulutus alkanee kesällä 2015 Kirkon koulutuskeskuksessa sen ja Kirkon lähetystyön keskuksen yhteishankkeena. Koulutusjakson käyminen tulee jatkossa olemaan edellytys kaikille kirkon lähetysjärjestöjen ulkomaiseen työhön lähettämille työntekijöille.

Vuonna 2011 käynnistyneen Kirkon kansainvälisen työn erityiskoulutus kotimaan henkilöstölle tarkoituksena on kotimaassa toimivien kirkon työntekijöiden kansainvälisen, monikulttuurisen ja lähetystyön osaamisen laajentaminen ja vahvistaminen sekä oman työn kehittäminen. Kirkon koulutuskeskus vastaa koulutuskokonaisuudesta, ja sen järjestäjinä toimivat kirkkohallituksen eri yksiköt, hiippakunnat, kouluttavat laitokset sekä kristilliset järjestöt. Näiden kanssa siitä toteutettiin neljä viiden opintopisteen moduulia.

Seurakunnan lähetyssihteerikoulutus jatkui Diakonia-ammattikorkeakoulussa mutta ainoastaan nettipohjaisena, sekä Centria- että Novia-ammattikorkeakouluissa kurssimuotoisena.

Julkaisutoiminta

Kirkkomme Lähetys -lehden vuoden ensimmäinen numero käsitteli maahanmuuttajia: Maahanmuuttaja – kansankirkosta kansojen kirkoksi. Siinä julkaistiin myös vuoden 2012 maailman uskontotilastot. Vuoden toinen numero keskittyi Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokoukseen Busanissa, ja siellä KMN:n jäsenkirjoille esiteltiin uuteen lähetysasiakirjaan Yhdessä kohti elämää: lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa. Samalla se myös toimi johdantonumerona vuoden 2014 kirkon lähetyskumppanuusneuvotteluun. KMN:n asiakirjan suomennos valmistui joulukuussa, ja sen toteutti Kirkon lähetystyön keskus yhdessä Suomen

Ekumeenisen Neuvoston kanssa. Verkkojulkaisun lisäksi Lähetysteologisen Aikakauskirjan numero 16 (2013) sisältää KMN:n lähetysasiakirjan suomennoksen, ruotsinnoksen, englanninkielisen alkutekstin sekä kolme alustusta/artikkelia asiakirjaan. Lähetysasiakirjan versio seurakuntakäyttöä varten on tekeillä.

Ekumeenisia ja uskontojenvälisiä yhteyksiä kotimaassa ja ulkomailla

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja osallistui säännöllisesti Suomen Lähetysneuvoston hallituksen työskentelyyn, ja Kirkon Ulkomaanavun hallituksen työskentelyyn asiantuntijajäsenenä. USKOT-foorumin hallituksen työskentelyyn osallistui vuoden aikana säännöllisesti uskontokasvatussihteeri. Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä samoin kuin Kirkko ja islam sekä Kirkko ja juutalaisuus -työryhmät jatkoivat toimintaansa. Kaksi viimeksi mainittua järjesti huhtikuussa yhdessä muutamien juutalaisten sekä muslimien kanssa kolmen uskonnon välisen dialogitapaamisen teemasta Pyhäpäivä/Lepopäivä. Toinen vastaava dialogitapaaminen pidettiin marraskuussa aiheesta Rikkomus ja Jumalan armollisuus.

Lähetysstrategia tuo myös lisääntyviä yhteyksiä globaalin etelän ja idän kirkkoihin. Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja osallistui "All Africa Conference of Churches" -yleiskokoukseen Kampalassa Ugandassa kesäkuussa, ja "Christian Conference of Asia" -kumppanikokoukseen syyskuussa Chiang Maissa Thaimaassa. Hän oli mukana Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokouksessa Busanissa Etelä-Koreassa loka-marraskuun vaihteessa.

Kirkon lähetysjärjestöjen toiminta

Kirkon lähetysjärjestöjen toimintavuosi sujui yleisesti ottaen myönteisesti. Lähetystyön toimikunnan toiminnan ja ohjauskeskustelujen perusteella piirtyi kuva kirkon lähetystehtävän monimuotoisuudesta ja vaikuttavuudesta ympäri maailman, monesti hyvin vaikeissa olosuhteissa. Suomalaisen lähetystyön painopiste lähetysjärjestöjen myötä on hitaasti siirtymässä Afrikasta Aasiaan. Järjestöjen toiminnasta muutama poiminta: uutena ulkomaisen työn avauksena voidaan todeta 40 vuotta täyttäneen Medialähetys Sanansaattajien yhteistyösopimus Intian luterilaisten kirkkojen kattojärjestön UELCI:n (*United Evangelical Lutheran Churches in India*) kanssa sekä hindinkielisen televisiotyön aloittaminen Intiassa. Suomen Lähetysseura ilmoitti tunnettuutensa kasvaneen. Sen mukaan jopa 80 % suomalaisista tuntee SLS:n ja 60 % suomalaisista pitää lähetystyötä hyvänä asiana. Suomen Evankelisluterilaisessa Kansanlähetyksessä on ollut isoja muutoksia järjestön johtotehtävissä ja -rakenteissa. Suomen Pipliaseuran tukemilla projekteilla on ihmisoikeuspohjainen lähestymistapa niin raamatunkäännöstyössä kuin lukutaitohankkeissa. Evankelis-luterilainen Lähetysyhdistys Kylväjä on valmistellut omaa lähetysteologista asiakirjaa. Svenska Lutherska Evangeliföreningen i Finland -järjestöllä, joka on perustettu vuonna 1922 ja toimii Porvoon hiippakunnassa, on toimintaa Keniassa ja Etu-

Aasiassa. Suomen Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen ulkomaisen työn uusi avaus on Myanmar: Myanmarin luterilaisen kirkon kanssa allekirjoitettiin yhteistyösopimus.

4.4. Kirkon Ulkomaanapu

Tehtävä

Kirkon Ulkomaanavun säätiön tehtävänä on toteuttaa pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä, vastata humanitaarisiin katastrofeihin, edistää ihmisoikeuksien toteutumista ja tukea köyhiä sisarkirkkoja sekä tehdä näihin liittyvää vaikuttamistoimintaa ja kansainvälisyyskasvatusta. Näin Kirkon Ulkomaanapu toteuttaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon sille antamaa kansainvälisen diakonian tehtävää. Säätiön asioita hoitaa ja sitä edustaa kirkon ulkoasiain neuvoston valitsema hallitus. Kirkon ulkoasiain neuvosto nimittää säätiön hallituksen. Puheenjohtajana toimi toimitusjohtaja *Anni Vepsäläinen*.

Strateginen työskentely

Kirkon Ulkomaanavun säätiön hallitus kokoontui neljä kertaa ja työjaosto kolme kertaa vuonna 2013. Ulkomaanavun toiminnanjohtajana toimii teologian maisteri *Antti Pentikäinen*.

Kirkon Ulkomaanapu on muuttanut toimintatapaansa merkittävästi viime vuosina. Kertomusvuosi oli ensimmäinen vuosi, jona toteutettiin uutta, kauden 2013–2016 strategiaa. Strategian keskeisenä tavoitteena on työn vaikuttavuuden kasvattaminen erikoistumalla temaattisesti sekä keskittämällä toimintaa maantieteellisesti.

Työn keskittäminen hauraisiin maihin, joissa usein on myös käynnissä konflikteja, on osoittautunut sekä oikeaksi että haasteelliseksi. Ulkomaanavun toimintamaiden tilanteet muistutavat paljolti toisiaan, vaikka osa maista on jo toipumassa konflikteista. Sovinnon ja toimivan valtion rakentamisen haasteet ovat kuitenkin selvänä esillä.

Akuutin konfliktin maissa tilanne elää ja saattaa muuttua nopeasti paljon vaikeammaksi, kuten Etelä-Sudanin ja Keski-Afrikan tasavallan osalta tapahtui vuoden 2013 lopussa. Tämä osaltaan korostaa Ulkomaanavun strategian valintoja keskittyä kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun lisäksi rauhantyöhön perinteisiä yhteisöjä tukemalla. Sekä Etelä-Sudanin että Keski-Afrikan tasavallan konfliktit ovat osoittaneet miten nopeasti kehitysyhteistyöllä saavutetut tulokset tuhoutuvat ilman vakaata yhteiskuntaa ja mekanismeja, joilla kärjistyvät ristiriidat voidaan nopeasti sovittaa.

Maantieteellisen keskittymisen lisäksi uuden strategian temaattinen erikoistuminen on osoittautunut erittäin toimivaksi. Rauhantyön, toimeentulon ja koulutuksen teemat täydentävät hyvin toisiaan.

Teemoista rauhantyö on noussut erityisasemaan. Ulkomaanapu otti edistysaskeleita matkalla tavoitteeseensa tulla kansainvälisesti tunnetuksi toimijaksi uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhantyössä. Tammikuussa 2013 Kirkon Ulkomaanapu järjesti Helsingissä

ensimmäisen kansainvälisen koordinaatiokokouksen uskonnollisten ja perinteisten johtajien rauhantyöhön liittyen. Ulkomaanapua pyysi järjestäjäksi YK:n rauhankivälysyksikkö MSU. Kokouksessa Kirkon Ulkomaanapu nimettiin maailmanlaajan uskonnollisten johtajien rauhankivälysyksikön sihteeristöksi.

Somaliassa 20 vuotta jatkunut väkivaltainen konflikti kahden somaliklaanin väällä päättyi yhteiseen anteeksiantoon Kirkon Ulkomaanavun tukeman ainutlaatuisen rauhankivälysyksikön tuloksena kesäkuussa 2013. Perinteisten johtajien lisäksi neuvotteluihin osallistuivat väkivaltaan syyllistyneet ja heidän uhrit. Ulkomaanapu tuki kertomusvuonna rauhankivälyä myös Etelä-Sudanissa, Keniassa, Lähi-idässä, Nepalissa, Myanmarissa ja Sierra Leonessa.

Koulutusteeman alla Ulkomaanapu keskittyy erityisesti ammattikoulutuksen järjestämiseen naisille ja nuorille. Myös katastrofityössä erikoistumme ensisijaisesti koulutuksen järjestämiseen. Vuonna 2013 Ulkomaanapu tuki nuorten koulutusta esimerkiksi Liberiassa Bahnin pakolaisleirillä, jossa nuorilla on mahdollisuus käydä lukio ja suorittaa ylioppilastutkinto. Jordaniassa Za'atrin pakolaisleirillä Syyriasta paenneet nuorille järjestettiin muun muassa koulutusta matkapuhelimien korjaamisessa.

Kaikissa alueellisissa ja maaohjelmissa tehdään työtä heikoimmassa asemassa olevin ihmisten toimeentulomahdollisuuksien kohentamiseksi erityisesti pienryhtäjäyhtä tukemalla. Esimerkiksi Liberiassa valtaosa koko maan kananmunatuotannosta tulee Ulkomaanavun tukemista kanaloista. Eri teemat linkittyvät tiiviisti toisiinsa. Koulutuksella luodaan ammattitaitoja ja toimeentulomahdollisuuksia. Köyhyyden vähentäminen ja riittävä toimeentulo taas ovat edellytyksiä rauhalle.

Ulkomaanapu vastasi hirmumyrsky Haiyanin aiheuttamaan katastrofiin Filippiineillä osana kirkollisten järjestöjen kansainvälistä avustusverkostoa ACT-allianssia. Avustustarvikkeiden jakamisen lisäksi tehtiin työtä koulujen käynnistämiseksi.

Ulkomaanavussa toteutettu organisaatiomuutos astui voimaan 1.2.2013. Strateginen suunnittelu ja kehittäminen tapahtuvat Helsingin pääkonttorissa, mutta aluetoimistot vastaavat avustushankkeiden hallinnoinnista ja toteuttamisesta. Strategiassa päätettiin myös keskittyä nykyisiin toimistoihin ja varmistaa niiden toimintaedellytykset. Tilikauden aikana Ulkomaanavulla on ollut maa- tai aluetoimisto kahdeksassa maassa; Etelä-Sudanissa, Haitissa, Jordaniassa, Kambodžassa, Keniassa, Kongon demokraattisessa tasavallassa, Liberiassa ja Somaliassa.

Ohjelmatyötä tehtiin lähes kolmessakymmenessä maassa ja alueellisten ohjelmien kautta. Kertomusvuonna maantieteellistä keskittymistä jatkettiin ja toimintamaita vähennettiin edelleen reiluun kahteenkymmeneen. Avustustyössä entistä enemmän huomiota kiinnitettiin työn laatuun ja vastuullisuuteen Humanitaarisen avun puitesopimuksen HAP:n jäsenenä. Kertomusvuonna kehitetty ohjelmatyön manuaali auttaa osaltaan varmistamaan työn laatua.

Ulkomaanavun ohjelmatyö painottui alueellisesti Afrikkaan, jonka osuus oli yli puolet kaikista avustustyöistä. Toiseksi eniten apua kohdistettiin Aasiaan ja Lähi-itään ja sitten Latinalaiseen Amerikkaan. Tämän lisäksi tukea ohjattiin pienemmässä määrin Eurooppaan ja yleismaailmallisiin ohjelmiin.

Toiminnassaan Kirkon Ulkomaanapu painottaa ihmisoikeuksien toteutumista ja haluaa puuttua ongelmien rakenteellisiin syihin niin toimintamaita, kansainvälisessä politiikassa kuin suomalaisessa yhteiskunnassa.

Suomessa työ keskittyi viestintään, varainhankintaan ja vaikuttamistyöhön. Kaksivuotisen Tekoja-kampanjan avulla Kirkon Ulkomaanapu nosti nuorten toimeentulokysymyksiä kansalaisten, seurakuntien ja poliittisten päättäjien tietoisuuteen. Ulkomaanavun verkostojen, kuten Opettajat ilman rajoja, Changemaker, Eappi ja Naisten Pankki, toimintaan osallistui tuhansia vapaaehtoisia.

5. NEUVOSTON ASETTAMAT NEUVOTTELUKUNNAT JA TYÖRYHMÄT

5.1. Neuvottelukunta Suomen helluntaiherätyksen kanssa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen helluntaiherätyksen yhteinen neuvottelukunta asetettiin viisivuotiskaudeksi tammikuussa 1996. Kirkon ulkoasiain neuvosto ja Helluntaiherätyksen talvipäivät valitsivat siihen kumpikin neljä edustajaa. Ensimmäisessä kokouksessaan neuvottelukunta hahmotteli asemaansa ja tehtävänsä seuraavasti:

"Neuvottelukunnan tarkoituksena on mm. keskustella yhteisistä kysymyksistä, vaihtaa informaatiota sekä päivittää tiedot ajan tasalle. Neuvottelukunnilla ei sellaisenaan ole itsenäistä päätösvaltaa, mutta se voi viedä asioita päätettäväksi omille taustayhteisöilleen." (29.5.1996) Tehtäväksi anto on säilynyt entisellään myös tulevana kautena.

Neuvottelukunta on kokoontunut puolivuositain, vuorotellen Kirkkohallituksessa ja yleensä Helsingin Saalem-seurakunnassa. Se on keskustellut useista aiheista, jotka ovat koskeneet molempia osapuolia. Asialistalla ovat toistuneet seuraavat aihepiirit:

- 1) kirkkojen ajankohtaiset asiat
- 2) informaatio ajankohtaisista ekumeenisista tapahtumista
- 3) kristinuskon opillista sisältöä koskevat asiat
- 4) eettiset kysymykset
- 5) suhteet valtioon ja yhteiskuntaan

Vuoden 2013 aikana on neuvottelukunnan kokouksissa käsitelty mm. seuraavia aiheita:

- ekumeeniset käytännöt kirkollisissa toimituksissa
- Suomen helluntaiherätyksen lähetysstrategia ja KMN:n lähetysasiakirja Yhdessä kohti elämää
- helluntaiherätyksen diakonian teemavuosi 2013
- helluntaiseurakuntien opillis-eettisen toimikunnan valmisteleva julkaisu Uskon pääkohdat
- helluntaiseurakuntien menettelytapaohje hengellisen johtajan kriisitilanteessa
- koulujen uskonnonopetus
- piispainkokouksen ohje kirkollisten tilojen käytöstä
- piispainkokouksen opas Kohti pyhää uskontojen kohtaamisesta kirkollisten toimistusten yhteydessä
- piispojen kannanotto lähetysshiippakunnasta
- mahdollinen samaa sukupuolta olevien avioliiton toteutuminen ja sen vaikutukset

- reformaation 500-vuotismerkkivuosi 2017
- kirkkojen ekumeeniset suhteet, koti- ja ulkomainen yhteistyö
- toiminta kansainvälisissä järjestöissä, kuten Luterilaisessa maailmanliitossa ja Kirkkojen maailmanneuvostossa tai Helluntailaisessa maailmanyhteisössä (PWF) ja Helluntailaisessa eurooppalaisessa yhteisössä (PEF)
- neuvottelujen ja niiden tulosten saattaminen kirkon työntekijöiden ja seurakuntalaisten tietoon laajemmin

Kuluneiden vuosien aikana neuvotteluja on käyty keskinäisen luottamuksen ilmapiirissä. Niihin on aina liittynyt yhteistä rukousta ja Jumalan sanan kuulemista. On vahvistunut näky siitä, että olemme samalla puolella ja tarvitsemme toisiamme. Yhteydenpito ja yhteys ovat sen verran vakiintuneet, että työskentely näyttää jatkuvan tältä pohjalta myös neuvotteluja käyvän sukupolven vaihtuessa etenkin helluntaiherätyksen puolella. Yhteisenä sydämen asiana suomalaisessa yhteiskunnassa on seurakuntien yhteisen todistuksen ja palvelun lisäksi esimerkiksi koulujen uskonnonopetus ja kristillinen kasvatusta. Helluntaiherätyksen yhä meneillään oleva järjestäytyminen kirkkokunnaksi, toimiminen Suomen ekumeenisessa neuvostossa ja kasvanut kiinnostus teologian opiskeluun on omalta osaltaan vahvistanut yhteisen teologisen keskustelun, kirkkojen yhteisen kannan ottamisen ja käytännön yhteistyön mahdollisuuksia.

5.2. Neuvottelukunta Suomen Vapaakirkon kanssa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Suomen Vapaakirkon viralliset neuvottelut käytiin 1983–1984. Niiden päätösasiakirjassa ehdotettiin perustettavaksi neuvottelukunta yhteydenpitoa varten. Neuvottelukunta asetettiin ensimmäiseksi viisivuotiskaudeksi 1985. Tuolloin määritelty tehtäväksi anto on viitoittanut työskentelyä viime vuosiin asti:

- seurata kirkkojen välisten suhteiden kehitystä ja tehdä tarvittaessa esityksiä kirkkojensa asianomaisille elimille sekä
- keskustella muista kumppaakin osapuolta kiinnostavista kysymyksistä, esimerkiksi kirkkoja uskonnollisia yhdyskuntia koskevasta lainsäädännöstä ja maamme uskonnollisesta tilanteesta. Kumpikin osapuoli saattaa tärkeinä pitämänsä näkökohdat oman kirkkonsa asianomaisten elinten tietoon.

Neuvottelukunta on kokoontunut puolivuositain, vuorotellen Espoon tuomiokapitulissa tai Kirkkohallituksessa Helsingissä sekä Vapaakirkon tiloissa Hämeenlinnassa, kerran myös Helsingin vapaaseurakunnan tiloissa. Kokousten runko on muodostunut tiedonvaihdoista ajankohdaisista asioista ja keskustelusta kirkkojen keskinäiseen kohtaamiseen liittyvistä kysymyksistä sekä etenkin kirkon jäsenyyteen ja kirkon haasteisiin nykyisessä toimintaympäristössä liittyvistä teologisista kysymyksistä. Viimeisessä tapaamisessa syksyllä 2013 oli keskusteltavana ja kommentoitavana Faith and Order -dokumentti ”The Church: Towards a Common Vision”. Kokouksissa on muuten käsitelty mm. seuraavia aiheita:

- Vapaakirkon yhdyskuntajärjestyksen muutokset: johtajuuden selkeyttäminen ja sisäisten jäsenyyskategorioiden muutos
- Vapaakirkon toiminnan kehittämishanke ja jäsenmäärän kasvu ensi kertaa yli 15.000 jäsenen
- Vapaakirkon toiminnan keskittäminen Tampereelta ostettaviin toimitiloihin
- Vapaakirkon Turvallisesti seurakunnassa -koulutus ja turvallisuuspassi
- ViaDia – Vapaakirkon kehittyvä diakonia- ja lähimmäistyö
- Kristillisen kasvatuksen Polku316.
- kirkkojen taloudellinen kehitys
- seurakuntarakenteen muutos
- piispainkokouksen ohje kirkollisten tilojen käytöstä
- piispainkokouksen opas Kohti pyhää uskontojen kohtaamisesta kirkollisten toimistusten yhteydessä
- piispojen kannanotto lähetyshiippakunnasta
- piispainkokouksen antama pastoraalinen ohje vapaamuotoisesta rukouksesta parisuhteensa rekisteröiden kanssa ja heidän puolestaan
- mahdollinen samaa sukupuolta olevien avioliiton toteutuminen ja sen vaikutukset
- reformaation 500-vuotismerkkivuosi 2017
- lähetys ja kansainvälinen diakonia
- kirkkojen ekumeeniset suhteet, koti- ja ulkomainen yhteistyö
- toiminta kansainvälisissä järjestöissä

Neuvottelukunnan keskustelu on ollut informoivaa ja rakentavaa. Se on valaissut useita erillisiä kysymyksiä sekä auttanut tunnistamaan yhteisiä haasteita. Neuvottelukuntien kokouksiin on aina liittynyt yhteisen hengellisen elämän aineksia, rukousta ja Jumalan sanan kuuntelemista. Vaikka joissakin vastauksissa haasteisiin on todettu eroja, ovat kirkot löytäneet yhteyttä ja tukeneet toisiaan sekä käytännön yhteistoimintaa. Luterilais-vapaakirkollista yhteistyötä on paikallisen seurakuntatason lisäksi esimerkiksi kustannustoiminnassa, esimerkkinä kuluneena vuotena ilmestynyt elämäkerta luterilaisesta teologista Dietrich Bonhoefferistä. Luterilaisen kirkon edustajat ovat kutsuttuina vierailleet Vapaakirkon kesäjuhlilla. Molemmat kirkot toimivat aktiivisesti Suomen ekumeenisessa neuvostossa ja osallistuvat sitä kautta myös maamme kirkkojen yhteisiin, ekumeenisiin kannanottoihin.

5.3. Yhteistyöryhmä Suomen Metodistikirkon sekä Finlands svenska metodistkyrkanin kanssa

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon, Suomen metodistikirkon ja Finlands svenska metodistkyrkan kesken käytiin teologiset oppikeskustelut vuosina 2002–2007. Niiden lopputuloksena Kristuksesta osalliset pohjalta laadittiin yhteistyösopimus, jonka suomalaisten metodistien vuosikonferenssit sekä kirkkomme kirkolliskokous hyväksyivät ja jonka arkkipiispamme ja metodistien Pohjoismaiden ja Baltian alueen piispa allekirjoittivat 14.12.2010.

Yhteistyöryhmän tehtävä on ollut edistää alttarin ja saarnatuolin yhteyden avanneen sopimuksen käytännön toteutumista. Kirkkohallituksen perustevaliokunta toivoi lausunnossaan sopimuksesta, että jatkokeskusteluissa keskitytään metodistien paikallispastorikäytäntöön ja muihin kirkon erityiseen virkaan liittyvien kysymysten selventämiseen. Neuvottelukunnan tehtävänä on ollut hahmotella, yhteistyössä piispainkokouksen kanssa, yleisiä edellytyksiä yhteisten jumalanpalvelusten vietolle käytännössä, säännölliselle yhteydenpidolle ja sen kehittämiselle, paikallisten yhteisen todistuksen ja palvelun muotojen luomiselle sekä keskustella vuosien 2002–2007 oppikeskusteluissa vielä avoimiksi jääneistä kysymyksistä.

Yhteistyöryhmä on kokoontunut puolivuositain – vuorotellen evankelis-luterilaisen Kirkkohallituksen ja metodistiseurakuntien tiloissa. On tutustuttu puolin ja toisin paremmin kirkkojemme konkreettiseen elämään ja yleiseen tilanteeseen Suomessa – metodistiseurakuntiin niiden suhteellisen vähäisestä määrästä johtuen hyvinkin yksityiskohtaisesti. On myös käsitelty käytännön yhteistyöhön liittyviä kysymyksiä, erityisesti metodistien paikallispastorien toimintavaltuuksia ja heidän kaitsentaansa.

Metodistien puolella on ollut halua tulkita yhteistyösopimusta niin, että metodistipapin ei tarvitsisi liittyä luterilaisen kirkon jäseneksi toimiessaan tilapäisesti kirkkomme papin virassa. Tähän ei kuitenkaan ole juridisia edellytyksiä, koska sopimuksessa ei ole sovittu jäsenyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Asiassa löydettiin kuitenkin käytännöllinen ratkaisu. Pidettiin myös esillä vaihtoehtoa, että mahdollisissa jatkokeskusteluissa selvitetäisiin vielä avoinna olevia kysymyksiä ja saavutettaisiin samanlainen sopimustaso kuin Porvoon julistuksen pohjalta.

Vuoden 2013 viimeisessä kokouksessa työryhmä päätti esittää, että uuden yhteistyöryhmän asettamisen sijaan laaditaan laajahko ohjeistus käytännön luterilais-metodistisia yhteistyötilanteita varten alkuvuodesta 2014. Ohjeessa selostettaisiin varsin käytännöllisesti ja riittävän yksityiskohtaisesti, miten vuoden 2010 sopimusta sekä piispainkokouksen vuoden 2012 päätöstä sovelletaan käytännön seurakuntatyössä, etenkin jumalanpalveluselämässä ja viranhaltijoiden vaihdettavuuteen liittyvissä kysymyksissä. Säännöllisiä yhteistyön muotoja, kuten kirkkojen edustajien tapaamisia ja vierailuja metodistien vuosikonferensseihin/kirkkomme kirkolliskokoukseen, tulee myös kehittää edelleen.

5.4. Ekumeenisten yhteyksien työryhmä

Ekumeenisten yhteyksien työryhmä (EKY) on asetettu tukemaan kirkkomme edustusta kansainvälisissä ja ekumeenisissa järjestöissä. Sen tehtävänä on seurata kansainvälisten kirkkoliittojen toimintaa ja huolehtia osaltaan kirkkomme ekumeenisen linjan yhdenmukaisuudesta niissä. Jäsenistössä on Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomitean, Faith and Order -komission, Kirkkojen maailmanneuvoston ja helluntailiikkeen yhteisen työryhmän, Luterilaisen maailmanliiton neuvoston, Euroopan kirkkojen konferenssin keskuskomitean, kirkko ja yhteiskunta -komission ja dialogikomission, sekä Porvoon kirkkoyhteisön yhteydenpitöryhmän edustus.

EKY kokoontuu vuosittain yleensä 2–3 kertaa, kuluneena vuonna kaksi kertaa. Kokousten määrä ja ajankohta on yleensä valittu sen mukaan, miten eri kansainvälisten ja ekumeenisten yhteistyöelinten kokousten ajankohdat asettuvat. EKY:n jäsenet ovat voineet sekä raportoida tuoreeltaan juuri pidetyistä kokouksista että osaltaan valmistautua tuleviin kokouksiin. Jokainen ryhmän jäsen raportoi etukäteen kirjallisesti edustamansa ekumeenisen toimielimen ajankohtaisista asioista.

Työryhmän näkökulmasta on tärkeää, että eri kansainvälisissä ja ekumeenisissa järjestöissä toimivat kirkon edustajat käyvät säännöllistä keskustelua. Sen voi nähdä olevan merkittävä osa kirkon ekumeenisen strategian toimeenpanoa, seuranta ja arviointia.

5.5. Itä-Euroopan työryhmä

Vuonna 1987 perustetun Itä-Euroopan työryhmän tehtävänä on itäisen Keski-Euroopan ja Venäjän uskonnollisen, yhteiskunnallisen sekä erityisesti alueen luterilaisten vähemmistökirkkojen tilanteen seuranta ja aiheeseen liittyvien asiantuntijatehtävien toteutus. Toimikauden 2011–2013 viimeisen vuoden työskentelyssä korostuivat itäistä Keski-Eurooppaa koskevat kysymykset ja erityisesti Unkarin uskonnollisen ja yhteiskunnallisen tilanteen seuranta.

Työryhmä kokoontui vuonna 2013 kolme kertaa ja teki tämän lisäksi opintomatkan Unkariin. Vuoden ensimmäisessä kokouksessa valmistauduttiin opintomatkaa varten käymällä keskustelua Unkarin uskonnollisesta ja poliittisesta tilanteesta. Keskusteluun johdatti alustuksellaan tutkijatohtori *Árpád Welker* Helsingin yliopistosta. Toisessa kokouksessa perehdyttiin meillä vähemmän tunnetun Ukrainan uskonnolliseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Ai-

*Itä-Euroopan työryhmän opintomatka Unkariin
Kuva: Kirkkohallitus, ulkoasiain osasto*

heesta alusti työryhmän oma jäsen, Ukrainassa Suomen suurlähettiläänä vuosina 2003–2007 toiminut *Laura Reinilä*. Kolmannessa kokouksessa tarkasteltiin itäisen Saksan nykyisen kirkollisen tilanteen taustoja kommunistiselta ajalta. Aiheesta alusti DDR:ssä 1970-luvulla diplomaattina toiminut *Kirsti Lintonen*. Unkarin opintomatkan erityisenä tarkoituksena oli luterilaisen sisarkirkon edustajien tapaamisten ja Suomen suurlähetystössä vierailemisen ohella tutustua maan muiden ns. perinteisten ja samalla luterilaista kirkkoa suurempien kirkkojen – roomalaiskatolisen ja reformoidun – elämään, asemaan ja ekumeenisiin suhteisiin sekä juutalais- ja romanivähemmistöjen tilanteeseen Unkarissa.

5.6. Kirkko ja islam -työryhmä

Kirkko ja islam -työryhmä on vuodesta 1988 alkaen tukenut ja osaltaan hoitanut Suomen evankelis-luterilaisen kirkon islam-suhteita. Työryhmän ”tehtävänä on kartoittaa ja seurata islamin kohtaamiseen liittyvää tutkimustyötä sekä missiologisia ja uskontoteologisia kysymyksiä, tuottaa niitä koskevaa aineistoa hiippakuntien, seurakuntien, lähetysjärjestöjen ja yhteiskunnan käyttöön sekä osallistaa muslimien kanssa käytävään dialogiin”.

Työryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Lisäksi se järjesti kaksi vuoropuhelua Etelä-Suomen muslimiyhteisöjen kanssa. Toukokuussa aiheena oli Uskonto ja politiikka, ja marraskuussa Köyhyys. Vuoropuheluja on järjestetty vuodesta 1997 lähtien kaksi kertaa vuodessa, ja niihin on osallistunut noin 25–30 henkilöä. Lisäksi työryhmä järjesti huhtikuussa yhdessä Kirkko ja juutalaisuus -työryhmän, juutalaisten ja muslimien kanssa kolmen uskonnon välisen dialogitapaamisen temasta Pyhäpäivä/ Lepopäivä. Toinen vastaava dialogitapaaminen pidettiin marraskuussa aiheesta Rikkomus ja Jumalan armollisuus.

Työryhmä teki kesäkuussa viiden päivän mittaisen opintomatkan Venäjän Kazaniin tutustukseen paikallisten uskontokuntien edustajiin ja niiden välisiin keskinäisiin suhteisiin, erityisesti tataarien muslimikulttuuriin.

Työryhmä työsti Hyvä tietää kristinuskosta -kirjasta oppaaksi muslimeille ja työkaluksi muslimeita kohtaaville. Työryhmässä päivitettiin kirkkoa ja yhteiskuntaa palvelevaa islam-tietopankkia, joka sisältää dokumentteja islamista ja kristinuskon ja islamin suhteista sekä Suomessa että eri puolilla maailmaa. Työryhmä seurasi aktiivisesti eri kirkkojen monissa maissa käymää islamia koskevaa selvitys- ja dialogitoimintaa. Työryhmän jäsenet olivat asiantuntijoina valtakunnallisten ja paikallisten tiedotusvälineiden ja viranomaisten käytettävissä sekä osallistuivat moniin työryhmän alaan liittyviin tilaisuuksiin.

5.7. Lähetys- ja uskontoteologinen työryhmä

Lähetys- ja uskontoteologisen työryhmän tehtävänä on edistää kirkon lähetystehtävää palvelevaa lähetys- ja uskontoteologista tutkimusta ja koulutusta sekä tuottaa uskontojen kohtaamista koskevaa aineistoa hiippakuntien, seurakuntien ja lähetysjärjestöjen käyttöön.

Työryhmä kokoontui vuoden aikana kolme kertaa. Se valmisti globaalia kristinuskon tilannetta kuvaavan monikäyttöisen informaatio- ja opetuspaketin mm. koulujen, yläasteen ja lukion, käyttöön. Hankkeen tavoite on esitellä kristinuskon globaalin tilanteen muutosta ja kristinuskon demografisen painopisteen siirtymistä eteläiselle pallonpuoliskolle.

Työryhmä teki toukokuussa opintomatkan Birminghamiin. Matkalla tutustuttiin Birminghamin monikulttuuriseen tilanteeseen ja anglikaanisen kirkon monikulttuurisuus- ja uskontodialogityöhön. Työryhmä vieraili eri uskontojen toimipaikoissa, joissa oli mahdollisuus kuulla paikallisten uskontojen edustajia ja keskustella heidän kanssaan. Ryhmä tutustui kirkkojen vaikutustyöhön Walesin parlamentissa Cardiffissa. Ryhmä tapasi myös Birminghamin yliopistossa Englannin hallituksen rahoituksella toimineen monivuotisen ”Religions and Development” -tutkimushankkeen edustajia.

Työryhmä tiedotti, seurasi ja keskusteli lähetys- ja uskontoteologian ajankohtaisista tapahtumista, julkaisuista, luennoista ja kokouksista (mm. Kirkkojen maailmanneuvoston Busanin yleiskokouksen annista).

5.8. Kirkko ja juutalaisuus -työryhmä

Työryhmän päätehtävä on alusta pitäen ollut kristinuskon ja juutalaisuuden keskinäisen tuntemisen edistäminen. Se on osallistunut sekä uskontojen vuoropuheluun että kirkon teologisen itseymmärryksen rakentamiseen samalla kun se on pyrkinyt toimimaan eri muodoissa ilmenevää tai eri ilmiöihin kätkeytyvää antisemitismia vastaan.

Kertomuskaudella saatettiin päätökseen vuonna 2006 käynnistynyt hanke pitää joka hiippakunnassa Ikkuna juutalaisuuteen -kurssipäivä. Viimeisin yhden päivän mittainen kurssi järjestettiin Mikkelissä 2013. Kurssipäivä sai myös tällä kertaa hyvää palautetta; esitettiin myös tiedusteluja mahdollisesta jatkokurssista. Kurssipäivät on valmisteltu ja toteutettu yhteistyöhiippakuntien ja yliopistojen teologisen tiedekuntien kanssa; niille on osallistunut noin 40–60 henkilöä kuhunkin. Kurssit on suunnattu seurakuntien työntekijöille, koulujen uskonnon ja historian opettajille sekä teologian opiskelijoille. Toteutus on ollut paitsi uskontojenvälistä myös ekumeenista. Kiinnostus kursseja kohtaan kannustaa jatkamaan kurssitoimintaa edelleen.

Syksyllä 2012 Lontooseen toteutetun opintomatkan sadonkorjuu jatkui kuluneena vuonna. Englannissa on anglikaanikirkon kontekstissa osoittautunut hedelmälliseksi uskontojen oman erityisen identiteetin tunnustava uskontodialogin menetelmä ”Scriptural reasoning”, jota voisi kuvata *kuuntelevaksi keskusteluksi kirjoituksista*. Cambridgen yliopistossa johdatuksen aiheeseen saatuaan työryhmä päätti opintomatkan innoittamana kokeilla menetelmää myös Suomessa. Tämä toteutui vuonna 2012 käynnistyneiden kolmen uskonnon teologisten keskustelutapaamisten yhteydessä. Ensimmäisessä kokoontumisessa oli teemana uhri islamissa, juutalaisuudessa ja kristinuskossa, keväällä 2013 pyhä-/lepopäivä näissä uskonnoissa ja syksyllä 2013 Jumalan armollisuus ja ihmisen syntyisyys.

Kirkko ja juutalaisuus-työryhmän arkiston järjestellyt TM Marika Pulkkinen sai loppukeväästä päätökseen työryhmän historian kirjoittamisen vuosilta 1977–2013. Ohjausryhmään

kuuluivat *Pekka Lindqvist* (pj.), *Risto Jukko*, *Tomi Karttunen* ja *Daniel Weintraub*. Kaiken kaikkiaan työryhmän toiminta on viime aikoina uusiutunut ja osoittautunut entistäkin tarpeellisemmaksi kontekstissa, jossa tarvitaan yhä enemmän uskontojen välisen kohtaamisen taitoja, identiteettien rakentavaa kohtaamista että asiantuntijatiedon välittämistä ja soveltamista. Erityisaseman työryhmälle antaa juutalaisuuden ja kristinuskon sekä historiallisesti että teologisesti ainutlaatuinen keskinäinen suhde.

LIITTEET

KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTON KOKOONPANO 2013

PUHEENJOHTAJA: arkkipiispa *Kari Mäkinen*

JÄSENET:

(henkilökohtaiset varajäsenet):

suurlähettiläs *Irma Ertman*, varapuheenjohtaja

(valiokuntaneuvos *Tuula Svinhufvud*)

johtaja *Sixten Ekstrand*

(ylilääkäri *Åsa A. Westerlund*)

päätoimittaja *Matti Kalliokoski*

(teologian tohtori *Pauliina Kainulainen*)

koulutusjohtaja *Tuula Siljanen*

(pastori *Kirsi Hämäläinen*)

professori *Hanna Ojanen*

(teologian ylioppilas, tradenomi *Topi Haarlaa*)

hiippakuntadekaani *Niilo Pesonen*

(arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*)

piispa *Simo Peura*

(pastori *Jukka Tuppurainen*)

diakonissa *Kaisa Rauma*

(filosofian maisteri, tutkija *Jyri Kemppainen*)

piispa *Matti Repo*

(yhteisen seurakuntatyön päällikkö *Jukka Huttunen*)

kenttäpiispa *Pekka Särkiö*

(kirkkoherra *Sari Lindström*)

Esittelijänä neuvoston kokouksissa oli ulkoasiain osaston johtaja, kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen* ja sihteerinä osastonjohtajan sihteeri *Sari Blom-Pirjala*. Kokouksiin osallistuvat lisäksi Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston yksiköiden johtajat. Kokouksiin kutsuttuja olivat kansliapäällikkö, Kirkon Ulkomaanavun toiminnanjohtaja, arkkipiispan teologinen erityisavustaja, piispainkokouksen pääsihteeri, kirkon viestintäjohtaja sekä kirkkomme edustajat Euroopan kirkkojen konferenssin keskuskomiteassa rehtori *Tapani Rantala* heinäkuun 2013 yleiskokoukseen saakka ja sen jälkeen hallintoneuvostossa dekaani *Aila Lauha*, Kirkkojen maailmanneuvoston keskuskomiteassa (piispa *Simo Peura* ja vaikuttamistyön johtaja *Aaro Rytönen*) sekä Luterilaisen maailmanliiton neuvostossa (kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*).

KIRKON ULKOASIAIN NEUVOSTON TYÖJAOSTON KOKOONPANO 2013

PUHEENJOHTAJA: kenttäpiispa *Pekka Särkiö*

(kirkkoherra *Sari Lindström*)

VARAPUHEENJOHTAJA:

diakonissa *Kaisa Rauma*

(koulutusjohtaja *Tuula Siljanen*)

JÄSENET:

johtaja *Sixten Ekstrand*

(ylilääkäri *Åsa A. Westerlund*)

professori *Hanna Ojanen*

(teologian ylioppilas, tradenomi, *Topi Haarlaa*)

hiippakuntadekaani *Niilo Pesonen*

(arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*)

TEOLOGISTEN ASIAIN TOIMIKUNTA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Matti Repo*

JÄSENET:

TL *Jouko Ala-Prinkkilä* 25.3. alkaen

professori *Gunnar af Hällström*

hiippakuntasihtööri *Saija Kronqvist*

tutkijatohtori *Outi Lehtipuu*

tutkija *Suvelise Nurmi*

professori *Risto Saarinen*

TT *Päivi Salmesvuori*

professori *Lauri Thurén*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Lisäksi kokouksiin on osallistunut vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*

KIRKON ULKOSUOMALAISTYÖN TOIMIKUNTA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Tapio Luoma*

JÄSENET:

suurlähettiläs *Irma Ertman*

kouluttaja *Lari Junkkari*

vapaa kirjailija *Anna-Mari Kaskinen*

pääsihtööri *Sakari Lehmuskallio*

pastori *Jari Saarinen*

toiminnanjohtaja *Paula Selenius*

johtaja *Ismo Söderling*

päätoimittaja *May Wikström*

SIHTEERI: kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*

KIRKON LÄHETYSTYÖN TOIMIKUNTA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Simo Peura*

JÄSENET:

(henkilökohtaiset varajäsenet):

kasvatustieteiden maisteri *Brita Jern*

(kirkkoherra *Johan Westerlund*)

lähetyskasvatussihteeri *Ulla Klemettinen*

(ulkomaantyön johtaja *Rolf Steffansson*)

lähetys sihteeri *Minna Kotajärvi*

(pastori *Satu-Elina Ansas*)

pääsihteeri *Markku Kotila*

(lähetysjohtaja *Pekka Mäkipää*)

kirkkoherra *Sari Lindström*

(kenttäpiispa *Pekka Särkiö*)

toiminnanjohtaja *Lasse Nikkarikoski*

(lähetystyön koordinaattori *Ulla Mäkinen*)

kirkkoherra *Heikki Sariola*

(pastori *Tiina Ahonen*)

lähetysjohtaja *Mika Tuovinen*

(lähetysjohtaja *Juha Auvinen*)

SIHTEERI: kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

KIRKON ULKOMAANAVUN SÄÄTIÖN HALLITUS

PUHEENJOHTAJA: toimitusjohtaja *Anni Vepsäläinen*

VARAPUHEENJOHTAJA: piispa *Tapio Luoma*

JÄSENET:

johtaja *Sixten Ekstrand* 14.10.alkaen

kv. asiantuntija *Tarja Kantola*

kaupallinen neuvos *Kent Wilska*

johtava työalasihteeri *Pia Kummel-Myrskog* 22.8. saakka

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

kauppatieteen maisteri *Reetta Meriläinen*

toimitusjohtaja *Ritva Ohmeroluoma*

europarlamentaarikko *Sirpa Pietikäinen*

kirkkoherra *Olli-Pekka Silfverhuth*

työalasihteeri *Helena Tuominen*

VARAJÄSENET:

asianajaja *Tuomas Aho*

pääsihteeri *Katri Korolainen*

johtaja *Ilkka Mattila*

SIHTEERI: toiminnanjohtaja *Antti Pentikäinen*

NEUVOTTELUKUNTA SUOMEN HELLUNTAIHERÄTYKSEN KANSSA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Irja Askola*

JÄSENET:

pastori *Marjut Haapakangas*

dosentti *Pekka Kärkkäinen*

johtaja *Timo Pokki* 27.5. saakka

pastori *Heidi Zitting*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

NEUVOTTELUKUNTA SUOMEN VAPAAKIRKON KANSSA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Tapio Luoma*

JÄSENET:

kirkkoherra *Kaisa Huhtala*

kirkkoherra *Jussi Mäkinen*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

YHTEISTYÖRYHMÄ SUOMEN METODISTIKIRKON JA FINLANDS SVENSKA METODISTKYRKANIN KANSSA

PUHEENJOHTAJA: piispa *Samuel Salmi*

JÄSENET:

teologian tohtori *Minna Hietamäki*

kirkkoherra *Helene Liljeström*

hiippakuntadekaani *Timo Tavast*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

EKUMEENISTEN YHTEYKSIEN TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

JÄSENET:

pastori *Marjut Haapakangas*

teologian tohtori *Minna Hietamäki*

emerituspiispa *Eero Huovinen*

kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*

professori *Aila Lauha*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

piispa *Simo Peura*

rehtori *Tapani Rantala*

piispa *Matti Repo*

vaikuttamistyön johtaja *Aaro Rytönen*

professori *Risto Saarinen*

ITÄ-EUROOPAN TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: piispa *Seppo Häkkinen*

JÄSENET:

pastori *Tapani Kaitainen*

professori *Matti Kotiranta*

suunnittelija *Aarno Lahtinen*

tutkijatohtori *Maija Penttilä*

hiippakuntadekaani *Niilo Pesonen*

ulkoasiainneuvos *Laura Reinilä*

toimittaja *Jussi Rytönen*

pastori *Hilveliisa Ukkonen*

SIHTEERI: vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*

KIRKKO JA ISLAM -TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: hiippakuntadekaani *Ari Hukari*

JÄSENET:

aluekoordinaattori *Elisabet Elo*

teologian tohtori *Heidi Hirvonen*

maahanmuuttajatyöntekijä *Anneli Hukari*

kansainvälisen työn sihteeri *Tarja Korpaeus-Hellsten*

dosentti *Tuomas Martikainen*

dosentti *Haseeb Shehadeh*

dosentti *Timo Vasko*

pastori *Kaarlo Yrttiaho*

SIHTEERI: teologian maisteri *Kitta Huopainen*

LÄHETYS- JA USKONTOTEOLOGINEN TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

JÄSENET:

Th.D. *Kim Groop*

piispankokouksen pääsihteeri *Jyri Komulainen*

teologian maisteri *Silja Lamminmäki-Vartia*

yliopistonlehtori *Pekka Lund*

teologian tohtori *Petri Merenlahti*

dosentti *Timo Vasko*

yliopistonlehtori *Elina Vuola*

yliopistonlehtori *Auli Vähäkangas*

SIHTEERI: asiantuntija *Pekka Y. Hiltunen*

KIRKKO JA JUUTALAISUUS -TYÖRYHMÄ

PUHEENJOHTAJA: teologian tohtori *Pekka Lindqvist*

JÄSENET:

filosofian maisteri *Anu Heikkinen*

dosentti *Mikko Ketola*

dosentti *Anni Maria Laato*

teologian maisteri *Hanna Rissanen*

teologian tohtori *Hanne von Weissenberg*

dosentti *Timo Vasko*

ASiantuntijat:

diplomi-insinööri *Gideon Bolotowsky* ja filosofian maisteri *Daniel Weintraub*

SIHTEERI: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

KIRKKOHALLITUKSEN ULKOASIAIN OSASTON HENKILÖKUNTA

JOHTAJAN TOIMISTO

Kääriäinen Kimmo, kirkkoneuvos, osaston johtaja
Blom-Pirjala Sari, osastonjohtajan sihteeri
Immonen Riitta, toimistovirkailija
Martikainen Emma, toimistos sihteeri
Pulkkinen Marika, projektityöntekijä

TEOLOGISTEN ASIAIN YKSIKKÖ

Karttunen Tomi, johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia
Laine Johanna, kirjeenvaihtaja-sihteeri
Hintikka Kaisamari, asiantuntija, teologia ja ekumenia
Ojell Ari, vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia 1.10.2011 alkaen
Nyman Aili, harjoittelija 1.5.–30.6

ULKOSUOMALAISTYÖN YKSIKKÖ

Mäkelä Ilkka, kirkon ulkosuomalaistyön johtaja
Tuukkanen Raija, toimistos sihteeri
Merikanto-Timonen Susanna, kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori
Märsylä Leena, työalasihteeri (turisti- ja uussiirtolaistyö) 30.4. saakka
Träskbacka Bror, kirkon turistityön koordinaattori 2.5. alkaen
Vehkakoski Tero, harjoittelija 1.7.–31.8.

KIRKON LÄHETYSTYÖN KESKUS

Jukko Risto, Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja
Kokko Katariina, toimistos sihteeri 31.8. saakka
Hiltunen Pekka Y., asiantuntija
Sirviö Kirsti, asiantuntija
Vasko Timo, lähetysteologi 31.3. saakka
Ylikännö Katariina, projektisihteeri 1.2. alkaen

ULKOSUOMALAISTYÖN TYÖNTEKIJÄT

OSA- JA MÄÄRÄAIKAISET TURISTITYÖNTEKIJÄT 2013

Castrén Helena, turistipappi, Las Palmas, 10.2013–4.2014

Helander Erkki, turistipappi, Teneriffa (Playa de las Americas) 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014

Hell Pertti, turistipappi, Rodos 3–6.2013 ja 8.–12.2013

Jankeri Kai-Jussi, turistikanttori Gran Canaria 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014

Joensuu Jukka, turistipappi Kypros 10.2012–4.2013

Järvilahti Timo, turistipappi, Playa del Ingles, 10.2012–4.2013
Kautto Kaisa, turistikanttori, Kypros, 10.2013–4.2014
Kilpeläinen Martti, turistikanttori, Aurinkorannikko 10.2012–4.2013
Korpela Tarja, turistipappi, Las Palmas 10.2012–4.2013
Myllylä Rauno, turistikanttori, Aurinkorannikko 10.2013–4.2014
Mäkeläinen Vesa, turistikanttori, Rodos, Kreikka 8–12.2013
Niemelä Heikki, turistipappi, Teneriffa (Puerto de la Cruz) 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014
Niemelä Sirpa Kristiina, turistikanttori, Teneriffa 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014
Nurmesviita Sakari, turistipappi, Kypros 10.2013–4.2014
Sipilä Ritva, turistikanttori, Kypros 10.2012–4.2013
Taipalinen Terho, turistikanttori, Rodos 3–6.2013
Tuohioja Pauli, turistipappi, Aurinkorannikko 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014
Vuorinen Maija turistikanttori, Manner-Espanja (Costa Blanca) 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014
Vuorinen Sakari, turistipappi, Manner-Espanja (Costa Blanca) 10.2012–4.2013 ja 10.2013–4.2014
Vähäjiylkkä Harri, turistipappi, Playa del Ingles, 10.2013–4.2014

SIIRTOLAIS- JA TURISTIPAPIT (TYÖSUHDE VOIMASSA TOISTAISEKSI)

Kalliomäki Marjo, osa-aikainen siirtolaispappi, Ranska
Markkanen Jyrki, turistipappi, Bangkok (yhteistyössä Suomen Lähetysseuran kanssa)
Päiviö Hannele, siirtolaispappi, Viro, virkavapaalla 2013
Päiviö Markku, siirtolaispappi, Viro
Sainio Timo, turisti- ja siirtolaispappi, Aurinkorannikko, Espanja
Salo Kaisa, turisti- ja diakonipappi, Aurinkorannikko, Espanja

SISARKIRKKOJEN PALVELUKSESSA OLEVAT SIIRTOLAISPAPIT

Sisarkirkkojen palveluksessa olevien suomalaisten siirtolaispappien ja muiden ulko-suomalaistyöntekijöiden luettelo löytyy vuosittain ilmestyvästä Suomalaiset maailmalla -esitteestä. Alla olevassa luettelossa on sisarkirkkojen palvelukseen kertomusvuonna lähteneet uudet siirtolaispapit.

LÄHTENEET

Anna-Maari Ruotanen, Köln, Saksa 2/2013
Matti Nikkanen, München, Saksa 9/2013

KIRKKOMME EDUSTAJAT EKUMEENISISSA JÄRJESTÖISSÄ JA MUISSA YHTEYKSISSÄ 2013

LUTERILAINEN MAAILMANLIITTO

NEUVOSTO

JÄSEN: kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*

NEUVONANTAJA: piispa *Matti Repo*

TEOLOGIA JA JULKINEN TODISTUS

JOHTAJA: teologian tohtori *Kaisamari Hintikka*

LÄHETYS JA KEHITYS

Ilona Maria Dorji: vastuualue projektityö

Sylvia Raulo: vastuualue kirkkojen kapasiteetin kehittäminen

LUTERILAIS-ORTODOKSINEN DIALOGIKOMISSIO

NEUVONANTAJA: professori *Risto Saarinen*

NUORISOTYÖN OSASTO

SUOMEN YHDYSHENKILÖT:

teologian ylioppilas *Tytti Matsinen*

opiskelija *Saara Antturi*

NAISET KIRKOSSA JA YHTEISKUNNASSA -OHJELMA, POHJOIS-EUROOPAN ALUE

SUOMEN YHDYSHENKILÖ:

hallintosihteeri *Sirpa-Maija Vuorinen*

LUTEILAISEN MAAILMANLIITON JA ROOMALAISKATOLISEN KIRKON DIALOGIKOMISSIO

LUTERILAINEN PUHEENJOHTAJA:

piispa emeritus *Eero Huovinen*

LUTERILAISEN MAAILMANLIITON WITTENBERGIN KESKUS:

JOHTOKUNNAN JÄSEN:

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

STRASBOURGIN EKUMEENISEN INSTITUUTIN JOHTOKUNTA

JÄSEN:

piispa *Matti Repo*

KIRKKOJEN MAAILMANNEUVOSTO

KESKUSKOMITEA

JÄSEN: piispa *Simo Peura* ja vaikuttamistyön johtaja *Aaro Rytönen*

FAITH AND ORDER -KOMISSIO

JÄSEN: teologian tohtori *Minna Hietämäki*

KIRKKOJEN MAAILMANNEUVOSTON JA HELLUNTAILIIKKEEN YHTEINEN NEUVOTTE- LUKUNTA

JÄSEN: pastori *Marjut Haapakangas*

ECRL EUROPEAN COUNCIL OF RELIGIOUS LEADERS

SUOMEN EV.-LUT KIRKON EDUSTAJA: piispa *Kaarlo Kalliala*

EUROOPAN KIRKKOJEN KONFERENSSI

KESKUSKOMITEA

JÄSEN: rehtori *Tapani Rantala* 7/2013 saakka

HALLINTONEUVOSTO

JÄSEN: professori *Aila Lauha* 7/2013 alkaen
(henkilökohtainen varajäsen rehtori *Tapani Rantala*)

DIALOGIKOMISSIO

JÄSEN: piispa *Matti Repo*

SUOMEN EKUMEENINEN NEUVOSTO

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

piispa *Simo Peura*

piispa *Matti Repo*

hiippakuntas sihteeri *Heli Aaltonen*

pastori *Emilia Helavuo*

teologian tohtori *Minna Hietämäki*

pastori *Leena Huovinen*

teologian tohtori *Päivi Jussila*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

teologian lisensiaatti *Veijo Koivula*

pastori *Antti Kruus*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

rovasti *Anders Laxell*

lehtori *Virpi Loikkanen*

teologian tohtori *Juha Meriläinen*

lehtori *Eija Peura*

tuomiorovasti *Matti Poutiainen*

toimituspäällikkö *Juha Rajamäki*
tuomiorovasti *Ilpo Rannankari*
diakoni *Luisa Tast*

INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR MISSION STUDIES

PUHEENJOHTAJA: professori *Mika Vähäkangas*
YHDYSHENKILÖ: dosentti *Timo Vasko*

ANGLICAN LUTHERAN SOCIETY

SUOMEN KOORDINAATTORI JA HALLITUKSEN JÄSEN: dosentti *Jaakko Rusama*

LUTHERISCHE EUROPÄISCHE KOMMISSION FÜR KIRCHE UND JUDENTUM

HALLITUS: dosentti *Anni Maria Laato*

NORDIC INSTITUTE FOR MISSIOLOGICAL AND ECUMENICAL RESEARCH

YHDYSHENKILÖ: dosentti *Timo Vasko*

PIETARI SÄÄTIÖ

VALTUUSKUNTA

JÄSEN: piispa *Seppo Häkkinen*

(henkilökohtainen varaedustaja: organisaation kehittämisen koordinaattori *Aarne Lahtinen*)

HALLITUS

JÄSEN: rovasti *Timo Rosqvist*

PORVOON KIRKKOJEN YHTEYDENPITORYHMÄ

YHDYSHENKILÖ: johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

SIIRTOLAISINSTITUUTTI

HALLITUS

JÄSEN: kirkkoherra *Pasi Salminen*

VALTUUSKUNTA

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*

VARAJÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön koordinaattori *Susanna Merikanto-Timonen*

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON JA INKERIN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON NEUVOTTELUKUNTA

piispa *Seppo Häkkinen* ja kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON JA NAMIBIAN EVANKELIS-LUTERILAISEN KIRKON NEUVOTTELUKUNTA

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

SUOMEN LÄHETYSNEUVOSTO

Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

SUOMI-SEURA R.Y.

HALLITUS

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*

THEOBALT-VERKOSTO

OHJAUSRYHMÄN JÄSEN: piispa *Irja Askola*

SISÄASIAINMINISTERIÖN ETNISTEN SUHTEIDEN NEUVOTTELUKUNTA

USKONNOLLINEN JA KULTTUURINEN VUOROPUHELU -TYÖRYHMÄ

JÄSEN: kirkon ulkosuomalaistyön sihteeri *Ilkka Mäkelä*

VARAJÄSEN: maahanmuuttajatyön sihteeri *Marja-Liisa Laihia*

KIRKON EDUSTAMINEN VUONNA 2013

TAMMIKUU

Luterilaisen maailmanliiton (LML) diakonikonsultaatio 15.-19.1. Odessa, Ukraina

lehtori *Ulla Jokela*

diakonissa *Marjut Lukkarinen*

Luterilaisen maailmanliiton (LML) Maailmanpalvelukomitean kokous 11.-18.1. Myanmar
kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*

Pyhän Henrikin messu 16.-21.1. Rooma, Italia

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*

osaston johtajan sihteeri *Sari Blom-Pirjala*

Piispanvihkimys, Rovasti Setin Reinertsen Agdrerin ja Telemarin hiippakunnan piispaksi.

26.-28.1. Kristiansand, Norja

piispa *Tapio Luoma*

HELMIKUU

Piispanvihkimys 1.-4.2. Eisenach, Saksa

piispa *Simo Peura*

MAALISKUU

VELKD:n (Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands) piispainkokous 2.-5.3.

Bückeburg, Saksa

piispa *Matti Repo*

Canterburyn arkkipiispan virkaanasettajaiset 21.3. Canterbury, Englanti

arkkipiispa *Kari Mäkinen*

HUHTIKUU

Kirkkojen maailmanneuvoston Busanin yleiskokouksen valmistelukokous 2.-3.4. Oslo, Norja

piispa *Simo Peura*

vaikuttamistyön johtaja *Aaro Rytönen*

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Strasbourg'n Ekumeenisen tutkimusinstituutin johtokunnan kokous 4.-5.4. Strasbourg,

Ranska

piispa *Matti Repo*

Porvoon kirkkojen konsultaatio diakonin virasta 15.-18.4. Dublin, Irlanti
kirkkoneuvos *Pekka Huokuna*
arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*
asiantuntija *Titi Gävert*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Euroopan kirkkojen konferenssin Kirkko ja yhteiskunta -komission kokous 18.-20.4. Bryssel, Belgia
professori *Aila Lauha*

Evangelischer Arbeitskreis für Konfessionskunde in Europa (EAKE) vuosikokous 18.-21.4. Bensheim, Saksa
dosentti *Timo Vasko*

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon neuvottelut 19.-21.4. Pietari, Venäjä
piispa *Seppo Häkkinen*
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*
organisaation kehittämisen koordinaattori *Aarno Lahtinen*
tulkki *Tarja Leppäaho*

TOUKOKUU

Saksan kirkkopäivät 1.-5.5. Saksa
piispa *Björn Vikström*

Shinyangaan luterilaisen kirkon uuden hiippakunnan ensimmäisen piispan piispanvihkimys 2.-7.5. Tansania
arkkipiispa emeritus *Jukka Paarma*

ECRL:n European council of Religious Leaders kokous 7.-10.5. Wien, Itävalta
piispa *Kaarlo Kalliala*

Ranskan yhdistyneen protestanttisen kirkon kirkolliskokous 9.-12.5. Lyon, Ranska
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

Euroopan kirkkojen konferenssin ihmisoikeustyöryhän kokous 10.5. Bryssel, Belgia
YTM *Kati Jääskeläinen*

Tanskan piispanvihkimykseen osallistuminen 11.-13.5. Haderslev, Tanska
piispa *Matti Repo*

Kirkkojen maailmanneuvoston ilmastomuutostyöryhmän kokous WG on Climate Change
13.-18.5. Bossey, Sveitsi
asiantuntija *Ilkka Sipiläinen*

Skotlannin kirkon kirkolliskokous 18.-24.5. Edinburgh, Skotlanti
vaikuttamistyön päällikkö *Kristiina Rintakoski*

LEKKJ:n (Lutherische Europäische Kommission Kirche und Judentum) kokous 23.-25.5.
Bratislava, Slovakia
dosentti *Anni Maria Laato*

KESÄKUU

Euroopan kirkkojen konferenssin dialogikomission kokous 3.-6.6. Bossey, Geneve, Sveitsi
piispa *Matti Repo*

AACC:n (All Africa Conference of Churches) 10. yleiskokous , teemana "God of Life lead Africa
to Peace, Justice and Dignity" 3.-9.6. Kampala, Uganda
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

Luterilaisen maailmanliiton neuvoston kokous 12.-18.6. Geneve, Sveitsi
piispa emeritus *Eero Huovinen*
piispa *Matti Repo*
kehitysyhteistyöpäällikkö *Maria Immonen*
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

FinnFest USA 2013 15.6.-28.6. Yhdysvallat
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
kirkon ulkosuomalaistyön johtaja *Ilkka Mäkelä*
kirkon turistityön koordinaattori *Bror Träskbacka*

Vierailu Tansanian evankelis-luterilaisen kirkon (ELCT) 50-vuotisjuhlilla 20.-25.6. Tansania
piispa emeritus *Gustav Björkstrand*
professori *Eila Helander*

HEINÄKUU

Euroopan kirkkojen konferenssin 14. yleiskokous 3.-8.7. Budapest, Unkari
delegaatio: arkkipiispa *Kari Mäkinen*
rehtori *Tapani Rantala*
diakoni *Heidi Repo*
professori *Aila Lauha*
pastori *Anna-Maija Orsila*
professori *Tuomas Martikainen*

johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
eu-lakimies *Lena Kumlin*
arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*
stuertti, teologian opiskelija *Iina Jokilaakso*

ELOKUU

Anglo-Nordic-Baltic Theological Conference 27.-29.8. Dublin, Irlanti
arkkipiispan erityisavustaja *Mika Pajunen*

Kiinan kristillinen neuvosto 30.8.-8.9. Kiina
TT *Paulos Huang*
arkkipiispa *Kari Mäkinen*
kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
arkkipiispan teologinen erityisavustaja *Mika Pajunen*
pääsihteeri *Markku Kotila*

SYYSKUU

Council of Europe 2013 Exchangemonm the religious dimensions of the intercultural dialogue-kokous 2.-3.9. Jerevan, Armenia
piispa *Kaarlo Kalliala*

Nordic-Baltic Faith and Order / CWME Meeting 16.-17.9. Sigtuna Ruotsi
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
vs. asiantuntija, teologia ja ekumenia *Ari Ojell*
teologian tohtori *Minna Hietamäki*

LEKKJ:n (Lutherische Europäische Kommission Kirche und Judentum) hallituksen kokous 20.-23.9. Wien, Itävalta
dosentti *Anni Maria Laato*

CCA:n (Christian Conference of Asia Aasian, alueellinen ekumeeninen kattojärjestö) ekumeenisten kumppanien kokous 25.-27.9. Chiang Mai, Thaimaa
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*

Sant'Egidion rauhankokous 29.9.-1.10. Rooma, Italia
piispa *Kaarlo Kalliala*
piispa emeritus *Mikko Heikka*
piispa emeritus *Eero Huovinen*

LOKAKUU

Luterilaisen maailmanliiton hallituksen kokous 6.10. Wittenberg, Saksa
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Porvoon kirkkoyhteisön priimasten kokous 20.–24.10. Reykjavik, Islanti
arkkipiispa *Kari Mäkinen*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*

Välimeren alueen kirkkojen ihmisoikeuskoulutus 30.10.–1.11. Palermo, Italia
YTM *Kati Jääskeläinen*

Kirkkojen maailmanneuvoston 10. yleiskokous 30.10.–8.11. Busan, Etelä-Korea
piispa *Simo Peura*
professori *Hanna Ojanen*
alkuperäiskansojen edustaja: saamelaistyön sihteeri *Erva Niittyvuopio*
nuorisodelegaatti: teologian opiskelija *Marjut Mulari*

Muut osallistujat:

kirkkoneuvos *Kimmo Kääriäinen*
suurlähettiläs *Ilari Rantakari*
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
Kirkon lähetystyön keskuksen johtaja *Risto Jukko*
vaikuttamistyön johtaja *Aaro Rytönen*
teologian tohtori *Minna Hietamäki*
stuertti, teologian opiskelija *Sini Tyvi*

MARRASKUU

Focolare-liikkeen ekumeeninen piispojen tapaaminen 18.–22.11. Jerusalem, Israel
piispa *Matti Repo*

Luterilaisen maailmanliiton ja Euroopan kirkkojen siirtolaisuuskomission (CCME) konsultaatio
"Roma Migration and Equal Citizenship in Europe" 22.–24.11. Frankfurt am Main, Saksa
asiantuntija *Ilkka Sipiläinen*

Euroopan kirkkojen konferenssin hallintoneuvoston kokous 26.–29.11. Geneve, Sveitsi
professori *Aila Lauha*

JOULUKUU

Suomen ekumeenisen neuvoston hallituksen vierailu EU:n päämajassa 2.–4.12. Bryssel, Belgia
johtava asiantuntija, teologia ja ekumenia *Tomi Karttunen*
kappalainen *Antti Kruus*

**KIRKKO-
HALLITUS**

Helsinki 2014, ISSN 1797-1381